

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 302

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XII METAI

DR. P. GRIGAITIS

Svečiuose pas G. Petkevičaitę

Beskaitant įdomius, J. Narūnės rašytus, P. Narutavičiaus atsiminimus apie Gabrielę Petkevičaitę („Naujienų“ Literatūros priede, 1956 m. vas. 4 d.), prisiminė man viena savaitė 1901 metų vasarą, praleistą garsiosios Lietuvos veikėjos ir rašytojos ūkyje. Noriu papasakoti apie tai skaitytojams.

Buvau baigęs 6 klasę Mintaujos gimnazijoje ir vasaros atostogų metu gyvenau savo tėviškėje Gudaičiuose (Lesnaitstvos valsčiuje). Šventą dieną, nuvykęs į Naumiestį, susitikau su Vincu Mickevičium, vėliau pagarsėjusiu „Kapsuku“, su kuriuo per dvejus metus draugavau Mintaujoje, kai jisai tenai gyveno, išvarytas iš Seinų dvasinės seminarijos, ir bandė pasiruošti kvotimams, kad būtų priimtas į gimnaziją.

Su Mickevičium buvova labai artimi draugai. Jisai man pasakė, kad po savaitės ar dviejų Kaunioje, rašytojos Bitės-Petkevičaitės tėvo dvare, suvažiuosią keli inteligentai pavišėti ir pasikalbėti „apie lietuviškus reikalus“. Jisai ketinąs tenai būti, kalbino ir mane.

Sutikau. Susitarėva paskirtą dieną ir valandą susitikti šelmių stotyje, netoli Vilkaviškio.

Anksti vieną sekmadienio rytą sėdova į traukinį. Turėjova kur tai persėsti ir privažiavova paskutinę stotį — Labą. Toliau reikėjo eiti pėstiem 28 viorštus, atseit, keturias rusiškas mylias.

12 valandų lietuje

Niekad nebuvau buvęs toje Lietuvos srityje, bet Mickevičius sakėsi žinąs kelia, nes kartą nunešęs pundą literatūros Petkevičaitėi.

Iš geležinkelio stoties patraukėva jo parodyta kryptim. Buvo vidurdienis. Šilta ankstybos vasaros diena, bet dangus apsiniaukęs. Netrukus ėmė krapnoti. Staptelėjova, pažiūrėjova į debesį, atslenkantį iš vienos pusės, ir nutarėva eiti sparčiau, kad jisai mudviejų neužkluptų kelyje. Tas debesis mus nepavijo, bet lynoti nepaliovė, ir dangus niaukėsi vis labiau ir labiau.

Po dvejetainio trejetainio valandų sustojome po dideliu išsišakojusiu medžiu pasilsėti ir palaukti, — gal lietus praeis. Žemė po tuo medžiu dar buvo sausa. Tačiau po kurio laiko pradėjo lašėti ir po medžiu. Lietus ošė vis smarkiau. Giedro dangaus nematyt niekur. Kas daryti? Grįžti atgal nebėra prasmės, nes per toli buvova nuėjė. Nutarėva keliauti toliau.

Greitai visai peršlapova. Mudviejų laimei oras buvo šiltas ir net lietus buvo drungnas. Vėjo nė trupučio. Todėl žengėva, juokaudami ir žiūrėdami tik, kad neįklimptuva į purva. Ėjova pakelėmis per laukus, per miškelius ir vėl per laukus.

Būtuva galėję užsukti pas kurį gyventoją ir paprašyti nakvynės, bet Vincas nenorėjo. „Ką gali žinoti, kokie žmonės čia gyvena?“ sakė jisai. „Ima klausinėti. Iš kalbos pažins, kad mudu suvalkiečiai, ir gali įtarti mudu kokiais negerais tikslais...“ Atrodė geriau vengti bet kokių pasikalbėjimų su žmonėmis; todėl, kai pamatydavova sodžių arba dvarą prie kelio, stengdavovos tokias vietas aplenkėti iš tolo.

Nuostabus dalykas, kad, to nepaisant, mudu nepaklydova. Mickevičius turėjo ne-

Pramogos prieš
2-3 šimtus metų
Lietuvoje.

(Iš Dr. V. Sruogienės parašytos Lietuvos istorijos kuria leidžia Tėvynės Mylėtojų Draugija).

paprastą gabumą susiorientuoti kelionės kryptyje. Ypač stebėjauši šituo jo gabumu, kai sutemo ir mudviem teko eiti ilgoką galą per miškus.

Pasidarė tamsu, dar saulei nenusileidus; o po saulėlydžio miške vos-ne-vos bebuvo galima atskirti medį nuo medžio. Tiesa, akys apsiprato. Kelią šiaip taip įžiūrėdavova. Tačiau kelis kartus teko sustoti. Keliai susiduria; reikia pasukti, bet kuria kryptim? Mickevičius, laikydamas rankoje nulaužtos šakos galą, eina vienu keliuku ir baksnoja žemę, paskui sugrįžta; eina kitu keliuku ir, pagalvojęs, sako: „Eiva čia. Aną kartą aš gerai įsidėmėjau šią vietą. Atsimenu, kur kelias pasisuka“. Ir pasirodydavo, kad jisai neklysta.

Taip mes ėjome, kol pasiekėme Puziniškį. Kai priėjome arčiau dvaro, pasigirdo garsus šunų lojimas tamsoje. Pastovėjova truputį prie kiemo tvoros, kol vienoje troboje sužibo žiburys. Priėngin išėjo, laikydamas rankoje užžiebtą lempą, šeimnininkė. Į jos klausimą „Kas čia?“ atsiliepė Mickevičius.

Ji net nusigando, pamačiusi mudu, peršlapusius nuo kojų iki galvos. Tuoj įsivedė į vidų, parodė paskirtą mums kambarį, atnešė savo tėvo drabužius, apatinius ir viršutinius, liepė persirengti ir nuėjo kelti tarnaitę, kad užkaistų arbatos ir paruoštų vakarienę.

Buvo lygiai vidurnaktis. Taigi nuo geležinkelio stoties iki Puziniškio keliavova „per pedes apostolorum“, nepasiliaujančiam lietuje, apie 12 valandų. Bet dėl to mums nieko bloga neatsitiko. Pavalgę ir atsigėrę karštos arbatos, gerai išsimiegojova ir, ryte atsikėlę, jautėvos kuo geriausiai.

Daugiau svečių

Pirmadienio ryte, vos spėjus mudviem su Mickevičium apsirengti savo drabužiais, kuriuos tarnaitė išdžiovino ir išprosijo, ir pavalgyti pusryčius, kai į dvaro kiemą įvažiavo vienas vežimas, paskui kitas. Atvyko daugiau svečių: trys vyrai ir dvi moterys.

Du iš jų aš pažinojau, nes juodu kartais atvykdavo į Mintaują, man ten besimokant. *Jonas Biliūnas*, pašalintas iš universiteto už dalyvavimą studentų riaušėse, kartą praleido Mintaujoje su mumis, slapto „Kūdikėlio“ draugijos nariais, ištisą dieną, vaikščiodamas Aa upės (Lielupės) pakrantėmis ir mokydamas mus „kaip reikiant“ dainuoti Nekrasovo „Ukaži mnietakuju obitel“ (Parodyk man tokią pasto-

gę). Su juo pasisveikinau, kaip su senu pažįstamu.

Pažįstamas taip pat buvo studentas *Povilas Višinskis*, kuris atvažiuodavo į Mintaują su savo mokiniais, paruoštais stoti į gimnaziją. Trečias vyriškis — aukštas ir labai tiesus, stambių kaulų blondinas, su kuriuo susitikau pirmą kartą Puziniškyje, buvo *Jurgis Saulys*. Tada jisai buvo neseniai metęs dvasinę seminariją Kaune ir rengėsi tęsti mokslą užsieniuose. (Su J. Šauliu man teko vėliau studijuoti penkerius metus tame pačiame Šveicarijos universitete.)

Dvi moteris, atvažiavusias tą pirmadienio rytą pas Gabrielę Petkevičaitę, mačiau irgi pirmą kartą. Viena buvo Marija Pečkauskaitė, jau tada žinoma rašytoja, vartojusi slapyvardį Šatrijos Ragana. Antroji buvo jos sesuo, linksma, daug jaunesnė už Mariją panelė, kuri kalbėjo tik lenkiškai.

Taigi buvome septyni svečiai ir viešnios, kuriuos šeimnininkė tuojau paprašė „nepaisyti ceremonijų“, jaustis laisvai, valgyti kas kam patinka ir ilsėtis, kiek kas nori. Ji buvo labai maloni su kiekvienu ir taip rūpinosi savo svečiais, kad kartais būdavo net jos gaila.

Gabrielė Petkevičaitė buvo mažo ūgio moteris ir raiša. Nuo kokios tai ligos, kurios negalėjo išgydyti nei jos tėvas daktaras, nei kiti daktarai, buvo iškrypusi ir susimetusi į kuprą jos nugara. Bet turėjo gražų ir labai inteligentišką veidą.

Svečiavomės mes pas ją ištisą savaitę. Oras buvo gražus visą laiką, todėl priešpiet ir pavakare eidavome pasivaikščioti, dažniausiai į mišką. Visi kartu arba mažesniais būreliais. Kai kada su mumis eidavo ir šeimnininkė. Po vakarienės dauguma susirinkdavo salione arba verandoje ir valandą kitą tęsdavosi pasiklabėjimai kokia nors rimta tema.

Biliūno poezija

Bene trečią dieną, viešint mums Puziniškyje, svečiai (išimant jaunesniąją Pečkauskaitę, kurią aplankyti atvyko jos kavalierius) drauge su šeimnininke nuėjo į mišką. Kiek pasivaikščioję, visi susirinko gražioje pievutėje. Moterys susėdo ant pavirtusio medžio kamieno, vyrai ant žolės, ir prasidėjo kalba apie poeziją.

Dauguma šnekėjo taip sau, lyg iš nuobodumo, o gal dėl to, kad buvo sutingę. Bet štai atsistoja Biliūnas ir, truputį užkaitęs,

(Tąsa 2-me psl.)

Svečiuos pas G. Petkevičaitę

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

Išsitraukia iš švarko vidurinio kišenius, storą išilgai sulenktą sąsiuvinį ir nedrąsiai klausia, pažvelgęs pirmiausia į G. Petkevičaitę, paskui į kitus: "Gal norėtumėte išgirsti? Aš turiu šį tą parašęs... Eiles kai kada iš nuobodumo rašinėju..."

Petkevičaitė tuoj sušuko: "Prašom, labai prašom!" Kiti taip pat: "Prašom! Įdomu!..." Pirmą kartą mačiau Biliūną taip sumišusį. Paprastai jisai būdavo paniures ir beveik su kiekvienu kalbėdavo šiek tiek iš aukšto, kaip mokytojas su mokiniais, — išimant Petkevičaitę.

Biliūnas ištiesė sąsiuvinį ir ėmė skaityti. Perskaitė pirmą trijų ar keturių posmų eilėraščių ir sustojo. Petkevičaitė, šatrijos Ragana ir kiti smarkiai jam paplojo. Biliūno veidas nušvito. Pervertęs kelis lapus, jisai ėmė skaityti kitą savo kūrinį, jau drąsesniu tonu. Po to trečią. Padarė pauzą. "Na, kaip atrodo? Visi plojate ir giriate, bet aš žinau, kad yra trūkumų; norėčiau kritikos ir patarimų".

Vienas kitas paprašė Biliūną dar kartą skaityti tuos pačius eilėraščius. Buvo daromos pastabos. Pagaliau įsidrąsinau ir aš. Būdamas jauniausias už visus, aš visą laiką tik klausydavau, ką sako kiti. Bet dabar neiškenčiau, pastebėjęs, kad eilėraščių autorius neturi nuovokos apie eiliavimą.

Kai Biliūnas pakartojo vieną eilėraščio posmą, paklausiau, kokią eiliavimo sistemą jisai čia vartoja: jambą ar chorėjų? Jisai pastatė akis: "Koks 'jambas'!?" Perskaičiau pirmąją posmo eilutę, mušdamas taktą delnu į delną, ir sakau: "Čia jambas". Biliūnas žiūri. "Dabar", sakau, "skaityk, Tamsta, antrąją eilutę". Jisai skaito, bet viduryje eilutės užsikerta ir, atsikvėpęs, baigia. Aš jam sakau: "Eilutė pradėta jambu, o baigta chorėju".

Biliūnas, nustėbęs, ima skaityti trečiąją eilutę, o aš mušu taktą. Kai jisai perskaito, sakau: "Visa šita eilutė parašyta chorėju. Taigi čia sumaišytos dvi skirtingos eiliavimo sistemos". Lyg nenorėdamas tikėti, jisai ėmė skaityti kitus to eilėraščio posmus ir pajuto, kad tenai toks pat mišinys. Jo susikrimitimas buvo didelis. Kitus eilėraščius skaitydamas, jisai klausė, kokia čia sistema? Vienas buvo parašytas amfibrachijum, bet neišlaikytas.

Susidarė nelinksma nuotaika visoje kompanijoje. Pagaliau J. Šaulys, kuris kalbėdavo retai, padarė trumpą išvadą, kad poezija rašant reikią susipažinti su eiliavimo taisyklėmis — panašiai, kaip muzikantui kad reikia išmokti gaidas... Petkevičaitė Biliūną ramino, bet jisai, įsikišęs sąsiuvinį į švarko kišenį, tylėjo arba atsakinėjo trumpais žodžiais. Prašė mane dar paaiškinti tas eiliavimo taisykles; paskui niūniuodamas nuėjo į savo kambarį.

Kitą rytą pusryčių metu Biliūnas pasakė sėdėjusiems prie stalo, kad savo "eiles" jisai atidžiai perskaitė ir surado, jog visos jos "netikusios". Iš tikrųjų gi, Biliūno kūrinims trūko ne tik reikiamos formos, bet ir poetinio turinio. Gerai, kad jisai liovėsi "kales" eilėraščius ir išvystė savo nemenką talentą dailiojoje literatūroje.

Atsišaukimas į inteligentus

Po nesėkmingo poezijos debiuto, Puziniškyje susidarė truputį nelinksma atmosfera. Bet ketvirtadienį popiet šeimininkė, pasitarusi su Povilu Višinskiu, labai inteligentiškos išvaizdos vyru, sukviėtė visus į salioną pasikalbėti.

Buvo svarstomas klausimas: Kas daryti, kad lietuviai inteligentai, baigę mokslus, pasilikty Lietuvoje, o ne važiuotų, pelningesnių vietų ieškodami, į Rusiją. Po ilgojų diskusijų, nesugalvojus šiam tikslui jokios realios priemonės, buvo vienbalsiai nutarta parašyti ir spaudoje (žinoma, nelegalioje, nes kitokios lietuviai tada dar Lietuvoje neturėjo) paskelbti atsišaukimą.

Diane Canivet — P. Kiaulėno tapyba

ADOMAS P. JASAS

ŠAUKSMAS

Šyla saulė kalnų pavėsyje.

(Tos šalies — būk ramus! — nežinai.

O jei žemės legendoj rasi ją,

bus tamsu — bus užgriuvę kalnai...)

Leidžiam baltą balandį — mąstome;

— Tepaklaus, o tirone, už mus,

koki skausmą didesnę rastume,

kaip negrįžti į savo namus.

PAJACO ARIJA

Sudie, žavingosios Džiuletos! —

Man dar jaunystė gema.

Pabodo operos libreto,

pamėgau girių dramą.

Meilužiui skundžiatės — liūdnoka,

kai princas kur užtrunka.

Už jūsų ilgesį užmoka —

už meilę ir karunką...

Žinau — dievai metus suskaitė,

bet rožės meilę šnera. —

O kad sulikčiau tą mergaitę

laukinę, mielą, gerą!

Kas jį parašys?

Buvo nutarta, kad rašys kiekvienas svečias ir pati šeimininkė. Rašys, kuris bus pripažintas geriausiu, bus pasiųstas į "Varpo" redakciją. Penktadienį turėjo vėl visi susirinkti ir kiekvienas atsinešti savo kūrinį.

Mudu su Mickevičium nė nebandėva rašyti, nes žinojova, kad to kontesto nelaimėsiva. Buvo, rodos, tik trys pabaigti tekstai: Petkevičaitės, Višinskio ir Šaulio. Jos atsišaukimas pasirodė nepalyginti geresnis, negu kitų dviejų, ir visi pripažino, kad jisai turi eiti į spaudą. Niekas jai nepavydėjo.

Po to "egzamino", vakare, patyrėme, kad kitą dieną priešpiet turėsime Puziniškį apileisti, nes šeštadienį popiet parvažiuosias iš miesto Petkevičaitės tėvas, kuris buvo daktaras ir turėjo savo kabinetą Panevėžyje. Savaitgalius jisai praleisdavo savo ūkyje; bet jisai nemėgdavo, kad pas jos dukterį lankytųsi svečiai (tur būt, dėl jos nesveikatos).

Taigi šeštadienį atsisveikinome su miela šeimininke ir išvažiavome į Panevėžio stotį. Ji davė mums arklius; pėstiems eiti neberekėjo...

Nuo to laiko praėjo gerokas skaičius metų. Deja, jau seniai nė vieno iš tų, su kuriais man teko praleisti Puziniškyje tas dienas, nebėra gyvc.

2 — NAUJIENOS — CHICAGO 8, ILLINOIS
1956 M. VASARIO 11 D., ŠEŠTADIENIS

A. S. PUŠKINAS

EUGENIJUS ONEGINAS

Eiliuotas romanas

Vertė STEPAS VAZBYS

Vinco Krėvės-Mickevičiaus
Šviesiam Prisiminimui

(Tęsinys)

AŠTUNTOJI DALIS

XII

Visi jį ima ant danties,
Lyg nusikaltusį kuom tarną.
Nemalonu tatai išties
Pasidaryti balta varna,
Veidmainišku, liūdnu keistuoliu
Ar bepročiu, kokių lig šiolei
Nebuvę, išpera kokia
Su mano Demono kauke...
Oneginas (aš neprimiršęs),
Nudėjęs draugą neįniršęs,
Be tikslo, vargo pragyvenęs
Veik trisdešimts metų, nesusenęs,
Be darbo, pareigų, žmonos,
Kaip tranas, bastės be naudos.

XIII

Jį didis nerimas apniko.
Kelionės, kaip vaistai, jam liko.
Gana kankinantis troškimas,
Kryželis... jo nedaugel imas.
Apleidžia gūžtą jis patogią,
Laukus, miškų vėsių pastogę,
Kur kruvinas šešėlis jam
Vaidenas žingsny kiekvienam;
Be tikslo lanko net mariaš,
Jausmu vienu tik vedinas.
Bet ir kelionės jam įgriso,
Kaip aplamai pasauly visa.
Kaip čackis grįžta, prasiblaivo,
Pataiko baliun vos iš laivo.

XIV

Bet sujudėjo štai minia.
Atskrido šlamėsysis iš tolo.
Prie šeimininkės, va, einą
Dama, per žingsnį generolas.
Neišdidi, naturali
Ir ne šalta, ir ne plepi,
Be žvilgsnio pašiepiant visus,
Be noro skint kovų vaisius,
Be kraipymosi damų sferų,
Be bezdžionavimo manierų,
Tyli ji buvo, ne dvylinkė.
Tarytum būtų antrininkė
Du comme il faut... NN, atleiski.
Išverst bejėgis imu kaisti.

XV

Ir damos stengės būt' prie josios;
Šypsojosi senutės jai;
O vyrai lenkėsi žemai
Ir gaudė žvilgsnį. Rietė nosį
Jos generolas vis augščiauj,
Lyg ir turėjęs to sulaukt.
Netgi panelės ją pamatę,
Lyg pelės, rimdavo, prieš katę.
Kažin ar buvo ji gražuolė.
Gal ne?... Sutikim nesvarbu tai.
Aristokratės sielos būta.
Ir net pikčiausios pavyduolės
Nerastų joj, kas Londono viršūnės'
Vadinas vulgar... Bet tebūnie...

XVI

Man žodis šis labai patinka,
Išversti būtų gera tai.
Juk naujas, dar nebyra tinkas.
Bet ar malonėj liks, vargiai.
Nebent jį kišt į epigramą?...
Bet grįžkime pas mūsų damą.
Paprastumu visus žavėjo
Ir kažką įdomaus šnekėjo
Už stalo Vronskių Ninai, katrą
Vadino Nevos Kleopatra.
Ir nors jos marmurinis grožis,
Lyg saulėje rasa, spindėjo,
Užtemdyt Tanės negalėjo,
Kaip nieks netemdo grožio rožės.

(Bus daugiau)

ŠVIESIAJAM ATMINIMUI

Lietuvos istorijos bėgyje daug daug kartų emigracinė banga išsiliejo į kraštus. Prieglobsčio išeivijoje ieškojo dėl tikėjimo išpažinimo persekiojami, socialiai ar ekonomiškai sumenkinti ir kovotojai dėl laisvės. Daugumas tų emigrantų, troškę ištikimi išlikti idealui, išsinešė su savim į svetimas padanges didelę vidinę ryžto ir kovingumo ugnį. Dvasios paskata veik visada buvo anos, ankstyvesnės mūsų išeivijos kelrodis bei priežastis.

Paskutiniai, 1944 metų, iš visų siaubingiausioji, išeivijos banga išmetė iš Lietuvos, drauge su kitomis aukomis, daugybę šviesuolių, proto darbininkų, retų talentų. Vaisius vedęs tautos kultūros medis buvo negailestingai audros aplaužytas.

Emigracinė banga per pastaruosius kelerius metus lūžo, tebelūžta, vienus palaužė, kitus susmugdė ir suniveliavo. Tačiau pasroviui nešanti išeivinio mūsų gyvenimo banga ugnies neužgesino dvasios galiūnuose. Jiems šviesusis tikslas pasiliko emigracinių, dažnai šaltų ir liūdnu, dienų nepakeičiamas kelrodis.

Tokį ištvermės išeivijoje nemirštamą pavyzdį yra mums palikęs nepailstamas darbininkas, mokslininkas patriotas Vaclovas Biržiška.

* *

Daugelio sričių gilus žinovas, universiteto profesorius Vaclovas Biržiška gyveno lietuviškai knygai, jos praeities ir dabarties kūrėjams neužgesinama meile. Iš nieko sukūręs imponuojančią Vytauto Didžiojo universiteto biblioteką, iškėlęs lietuviškos bibliografijos mokslą, palikęs tiek knygos istorijos darbų, Jisai, visų pirma, buvo reto pavyzdžio knygos mėgėjas — bibliofilas. Visa, kas susiję su lietuviškąja knyga, ne tik išmanęs, bet ir degęs didžiule, šviesia aistra.

* *

Kaip tikrojo mokslininko, Vaclovo Biržiškos darbštumui ir pasiaukojimui nebuvo ribos. Sklido kalbos, jog bedirbdamas kelias paras be miego praleisdavęs. Stebėjau kaip Vienos miesto slėptuvės rūsy, kai Vienos miestą 1944 m. rudenį ir žiemą bombardavo amerikiečių lėktuvai, profesorius Vaclovas Biržiška, bomboms sprogstant, rūsio pastatui drebant, sumišimui kilus, ramiai, nesustodamas rašė. Netgi akių nuo popierio nepakeldamas.

Laikas Jam buvo brangus, ir jis veltui jo neleido.

* *

1951 metais porai dienų sustojęs Washingtone, D. C., sumaniau aplankyti Profesorių. Užėjau vakare neišpėjęs. Nustebino mane retas jo kambario tvarkingumas: rankraščių daugybė, bet visi pavyzdingai sudėti, atskirai sutvarkyti. Sielodamasis, jog teks apleisti Kongreso Knygyną, juokdamas nusiskundė, jog anglų kalbos negalįs pramokti.

— Mano visos smegenų ląstelės, matyti, taip yra prikrautos kitais dalykais, kad anglų kalbai įtilpti ten jau nebėra vietos.

Kalbėjo apie užsibrėžtus darbus, skundėsi, jog tiek maža paroje tesą laiko.

Tai buvo paskutinis mano šioje žemėje su profesorium Vaclovu Biržiška pasimatymas.

* *

Visada susikaupęs, Profesorius atrodė lyg ir rūstus. (Jis silpnai matydavo ir akių įtempimas sudarydavo klaidinantį įspūdį). Bet kam teko patarimo ar pagalbos prašyti, pajusdavo, koks tai buvo nuoširdus, paslaugus ir jautrus žmogus. Arčiau jį pažinę, galėjo tik stebėtis, koks jis buvo švelnus. Tačiau nepalaužiamo nusistatymo, nenusilpstančios energijos, nesibaigiančių sumanymų lietuvių mokslininkas.

* *

Velionis buvo pats pirmasis Lietuvos pirmojo profesinio teatro vadovas, direktorius. Jis buvo ir bibliofilų — 27 Knygos Mėgėjų Draugijos — narys. Tos dvi aplinkybės su juo asmenim daug ką dar labiau sieja.

* *

Natūraliuose emigracijos tirpinimo katiluose daug, kas taučiai yra svarbu ir brangu, išnyksta. Bet niekad neišnykdavo ir neišnyks didžiųjų sielų ir didžiųjų darbų išeivijoje darbai ir de-

gimai. Miršta mirtingieji, griūva materialės didybės ženklai, bet dvasios ugnis, idealui atnašavimo liepsna neužgesa. Kaip kad neišnyksta ir knygos, kurias taip brangino ir mylėjo velionis Vaclovas Biržiška. Kai bemaž viskas amžių būvyje dulėmis pavirto, tos lietuviškos knygelės ir knygos išliko, byloja mums apie praeitį. Tas knygas knygeles rinkdamas, jas atskleisdamas, apie jų kūrėjus primindamas šviesaus atminimo velionis tiesė tiltus iš praeities į ateitį. Stiprius ir nesugriaujamus tiltus.

Savo dideliu ryžtu ir didžiuliais darbais profesorius Vaclovas Biržiška paliko lietuvių tautai palikimą, kuriuo džiaugsis ir iš kurio dvasiniai turtės ateinančios kartos.

Stasys Pilka

VANITAS

Vaclovui Biržiškai

Būtis pilna vidurnakčio žaibų,
Žmogus — tik mašalėlis skriejantis per juodą girią.
Kaip šmėklos niūkso medžiai, viesulų nuskaldyti, pastirę,
Nuo vėtrų dreba nendrės ant šaknų laibų —
Tamson jau grimstame, gyvenime, ir mes abu.

Menu svajonių kupinas naktis Kaune,
Menu tikėjimą, ugnim subildantį padangėj;
Menu ir sužadėtinės gėles, naktim išmindžiotas palangėj, —
Ir skausmo ragana sunarplioja mane —
Bodžiuos vylingų ir paikų žmonių minia.

Drąsiai nešiau aš viltį ateitin,
Vienam lašely meilės skandinau aš jauną širdį,
Bet žmonės pakelėm nuodais ir kartėliu mane tegirdė,
Nuklydau aš tokion klaikion naktin,
Ak, laikas kaip akmuo jau grimsta papultin.

Tarytum molio indas dūžta vaidiniai,
O taip jis giedrino nežinomą ir griaudžiantį rytojų! —
Blaškausi vienišas tarp nevilties pavojų:
Nugriauti jau manos sodybos statiniai,
Giedra su gervėm išlėkė seniai, seniai...

Stasys Santvaras

Ir vėl negailestingoji mirtis, neišvengiama žmonijos palydovė, rado auką. Deja, šį kartą ji išplėšė iš mūsų tarpo ne eilinį mūsų tautos narį, bet didįjį Lietuvos, žemaičių krašto, sūnų — prof. Dr. Vaclovą Biržišką, kuris Tėvynei ir savosios tautos mokslui aukėjo visas savo gyvenimo jėgas: kovojo už Nepriklausomos Lietuvos atstatymą, už jos sostinę Vilnių. Nepriklausomoje Lietuvoje atsidėjo mokslui, ypač lietuviškai knygai ir jos istorijai. Taigi, neveltui ir ne sau jis gyveno. Jo darbai bus neišsemiamas šaltinis Tėvynės mokslininkams ir bestudijuojančiam jaunimui.

Lietuvių Profesorių Draugijos Amerikoje vardu lenkiu prieš Tave, Vaclovai, galvą ir atsisveikindamas su Tavo palikais linkiu Tau amžinos ramybės. Tikime, kad greit Tavo darbai galės šviesti laisvos Nepriklausomos Lietuvos jaunimą. Tai bus amžinas ir gražiausias Tau paminklas. Tavo broliams profesoriams Mykolui ir Viktorui Biržiškoms, Tavo artimiesiems ir draugams širdingiausia užuojauta.

Lietuvių Profesorių Draugijos Amerikoje vardu

M. Krikščiūnas

Aktualios problemos romanas

Nelė Mazalaitė, debiutavusi Lietuvoje vėlyvesniais nepriklausomybės metais, tremtyje pasireiškė kaip nepaprastai produktinga rašytoja. Dalyvavo beveik kiekviename literatūriniame konkurse, — ar tai romano, ar novelės, ar poezijos ir kuone kas metai išleido po knygą. Kai kuriuose laikraščiuose jos fotografiją buvo įnykta spausdinti po keletą kartų per mėnesį, lyg, sakytum, kokios „glamour girl“.

Pereitų metų skystokoje mūsų beletristikoje N. Mazalaitės romanas „Negestis“ yra vienas pačių rimčiausių. Iš kitų veikalu ją, be ko kito, dar išskiria temos ir problematikos aktualumas.

Romano turinys štai koksai

Turtingas amerikietis advokatas Pilypas, savo pushbrolio Howard netikėtai užkluptas bebučiuojant jo žmoną Normą, sujauktoji nuotaikoje važinėja automobiliu po miestą, kol netikėtai pamato lietuje autobuso belaukiančią paprastą moteriškę ir, nei iš šio nei iš to, ima ją persekioti. Keletą kartų įsibrovęs į jos butą, ją nugalėdinę (nors ir aiškiai duotas suprasti ten nepageidaujamas) ir toliau nesliauja daręs tuos, nieku romane nepateisinamus žygius, kol pagaliau jam pasiseka minėtą moteriškę prisipratinti ir ją vesti.

Moteriškė pasirodo besanti mūsų tautietė lietuvė tremtinė, nebe pirmos jaunystės gyvanašlė Danguolė, kurios vyras bolševikų ištremtas į Sibirą ir maža dukrelė likusi Lietuvoje. Medaus mėnuo, paviršutiniškai žiūrint, praeina gana sklandžiai, tačiau tikrumoje Danguolė visą laiką graužia sąžinę ir persekioja atsiminimai apie pirmąjį vyrą. Kaip vėliau paaiškėja, ir Pilypas buvęs kartą vedęs ir išsiskyręs.

Bet „žmonės ne tiktai bučiuojasi, reikia ir kalbėti ir gyventi ir su kitais bendrauti“ (131). Danguolė betgi negali pritapti prie amerikoniškos — milijonieriškos aplinkos. Jiems gimsta ir tuoj pat miršta sūnus. Pilypo dėmesį patraukia kita moteris. Danguolė nemato kitos išeities, kaip skyrybas. Tuščiomis rankomis ji grįžta pas tautiečius, pasiryžusi atgailoti už savo kaltę.

Problema keturiose plotmėse

Kaip matėme, „Negestis“ nėra nei sudėtingo turinio, nei painios intrigos veikalas. Romano vertė glūdi pasirinktos problemos aktualume ir jos traktavime. Jaunutėje lietuvių literatūroje mišrių vedybų problema iš viso mažai tebuvo liečiama. Kiek giliau tik Lazdynų Pelėdos „Klaidoje“, paviršutiniškiau Maironio „Rasėinių Magdėje“ ir keletyje smulkesnių veikaliukų. Tremties literatūroje Mazalaitė pirmoji ėmėsi nagrinėti šią taip svarbią ir grasinančiai aktualią

problema.

Tiesa, tas pats Lietuviškos Knogos Klubas prieš metus išleido Liudo Zeikaus ne ką bendro su literatūra teturinčius „Laiptus į tolumas“. Ten autorius apvedsina savo herojų Vytautą su amerikiete turtuole. Tačiau Zeikus didelių ceremonijų nedaro ir problemų nekelia: milijonieriaus šeimą atverčia lietuviais, sukuria Amerikoje Lietuvą ir vos neišprovokuoja karo su Sovietais. Ne daug trūksta, kad atgautų Lietuvai nepriklausomybę...

Mazalaitės romane mišrių vedybų klausimas iškyla net keturiose plotmėse: moralinėje, tautinėje, socialinėje ir religinėje. Palyginti, trumpame veikale (206 psl.) gal kiek ir per daug pasišauta.

Danguolė nežino, ar jos vyras tebėra gyvas, ir dvasiniai ryšiai ją jungia su juo per visą romaną. Šilti išgyventos laimės prisiminimai nuolatos grįžta ir, prikaišiodami, pabūdina sąžinę naujoms kančioms. Tačiau ji yra fiziniai pajėgi, trokštanti meilės moteris ir visai logiškai galvoja:

„Nebus daugiau valandos, kad man tėra tik trys dešimtys keturi metai — kiekviena sekundė bus daugiau. Ir viskas slinks tolyn — ateis, praeis, nueis metai, tiktai niekuomet daugiau šita diena“ (74).

Tautiniu atžvilgiu ji jaučiasi pati dėl viso ko kalta, ir tai labai skaudžiai pergyvena. „Aš atėmiau sau teisę vadintis tremtiniu, teisę išlaukti, teisę sakyti, jog mano artimieji man atimtį — viską padariau aš pati, joks bolševikas“ (158).

Ji jaučiasi išskirta ir pasmerkta savo tautiečių, kurie, nežiūrint to, pasilieka jai brangūs, jos dalis. „Kaip dalis namų, tėviškės — su jais net nereikia užvesti kalbos, užtenka, kad matai vienas kitą, ir jau 2. Aktualios problem. r. AM visi mūsų žemės reikalai yra gyvi“ (110).

Socialinis skirtumas tarp vyrą supančios aplinkos ir pačios Danguolės taip pat sunkiai pakeliamas. Ji jaučia, kad visą laiką į ją bus žiūrima, kaip į tos pasakos pelenę, kad turės būti amžinai dėkinga už tą nepaprastą, visų manymu, jai suteiktą laimę ir garbę. Ji niekuomet negalės jaustis kaip lygi tarpe lygiųjų.

Būdama religinga ir žinodama sunkiai nusidedanti prieš tikėjimą, nepripažįstantį skyrybų ar antrų vedybų pirmajam vyrui tebesant gyvam, Danguolė stipriai pergyvena savo nusikaltimą prieš bažnyčią. „Aš esu paprasčiausias iš visų nusidėjėlių. Taip, jeigu aš galėčiau tikėti, kad ką darau yra teisinga, bet aš pripažįstu, kad nusidedu, aiškiai ir šaltai žinau — ir vistiek darau taip“ (72). Sūnaus krikštijimas nekatalikų bažnyčioje ant Danguolės sąžinės užkrauna dar vieną prasižengimą prieš religiją.

„Negesties“ personažai

Pagrindinė veikėja Danguolė, kurios lūpomis atpasakotas ir beveik visas veikalas, galvoja esanti „naivi rimta pabėgėlė iš kažkokio tolumo krašto“ (177). Kiekvienam suprantama, kad taip pati apie save galvojanti moteris negali būti nei tokia jau naivi, nei rimta. Kaip ir visų kitų savo kūrinių herojes, taip ir Danguolę, N. Mazalaitė be saiko myli ir lepiną. Iš vienos pusės apkrauna tiesiog žmogui nepakeliamą dorybių ir talentų našta, o iš kitos eibėmis žemiškų pagundų, malonumų, turto ir prabangos pavidale. Rezultate veikėja kenčia. „Negestis“ romane Danguolės kančia ypatinčiai persūdita. Nusigandusi, kad jau ir skaitytojui tos kančios bus per daug, autorė lyg ir teisinasi Danguolės lūpomis „Kodėl aš kankinuosi dabar, kaip Dostojevskio herojai? Aš juk nieieškau kančios tyčia, kaip jie“ (170). Vargu skaitytojas patikės.

Danguolės vyras Pilypas skaitytojo pasilieka nesuvoktas ir nesuprastas. Kitaip nebuvę galima tikėtis, nes jo, atrodo, nesuprato, nė nesistengė suprasti nė pati autorė. Autorė jį, kaip ir šalutinius veikėjus panaudoja tik Danguolės širdyje reikiamoms nuotaikoms bei kančioms sukurti. Jis kartais juodas, kartais baltas, kartais sachariniškai švelnus ir rūpestingas vyras, kartais klasdingai neištikimas. Kuo jis advokatas, kuo vyras, kuo (be turto) palenkia į save net tokias dorybėmis pertekusias moteris kaip Danguolę, taip ir pasilieka neaišku. Net ir jo pasakojimui paaukotas pirmasis romano skyrius, taip drastiškai pažeidęs veikalo kompoziciją ir vientisumą, nieko jo charakteriui nepriduoda.

Kaip minėjome, kiti personažai (Howard, Norma, Pilypo pirmoji žmona Lola, jo teta Anna) romane tereikalingi tik Danguolės charakteriui išryškinti. Kadangi apie juos ir teisingame tik iš vieno šaltinio, būtent pačios Danguolės, o jos teisingumu ir objektyvumu turime labai jau stipraus pagrindą abejoti, tai tie veikėjai taip ir pasilieka lyg šešėliai: negyvi ir neryškūs. Jeigu lietuviškojo pasaulio atstovai (Vytautas ir Birutė) dar, palyginti, gyvenimiškesni, tai autorės amerikoniškojo pasaulio pažinimu arba bent pastangomis ji pažinti tenka labai ir labai suabejoti. Buvo balsų, tvirtinančių, kad „Negestis“ jau yra pakankamai stiprus veikalas mūsų literatūrai atstovauti vakaruose. Kaip tik jau minėtas amerikietiško pasaulio pažinimas ir jo traktavimas bene ir bus tam didžiausia kliūtis.

Pažeistas vientisumas

Kaip ne vienas recenzentas pastebėjo, veikalo vientisumą griaua pradžioje Pilypo lūpomis papasakotas pirmasis skyrius, kai visą kitą išgirstame

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 11, 1956

iš Danguolės lūpų. Gal būt, autorė manė, kad tuo būdu pasiseks skaitytojui įtikinamiau pristatyti labai jau negyvenimišką ir niekuo psichologiškai nepagrįstą Pilypo ir Danguolės supažinimo epizodą. Tačiau veikalo vientisumui padaryta neatitaisoma žala, o skaitytojas taip ir pasilieka neįtikintas. Tą suprasdama, ir pati autorė sugestijonuoja, kad geriau Pilypas būtų pas Danguolę užėjęs „su statistika arba dėl mokesčių“ (40). Dabar ir skaitytojas apie Pilypą visai rimtai, kartu su Birute, nugalvoja ar tik tas „jaunas ponas nebus pabėgęs iš kokios negudriųjų ligoninės“ (44).

Nenuostabu, kad N. Mazalaitėi daug geriau vyksta kurti legendas, kuriose veikėjams beveik viskas leistina ir skaitytojas nesijaučia apgautas, patikėdamas, kad ir negyvenimiškiausiomis situacijomis. Romane, ypač psichologiniame, tai vargu pateisinama. Kada veikėja jau pačioje pradžioje deklamuoja amerikoniui (aišku, angliškai) poetiškiausius sakinius, o tik romano viduryje (114) pasisako, kad jos anglų kalba palaipsniui gerėjanti, reikalas pasirodo labai įtartinas. Kartą suabejojusį skaitytoją sunku vėliau priverst nuosirdžiai tikėti, kad ir tikriausiais jausmingai perduotais ir psichologiškai pagrįstais išgyvenimais.

Ben. Babrauskas, recenzuodamas „Negestį“, visai teisingai pastebėjo, kad romanas turėjo baigtis su priešpaskutiniu skyriumi, kuriame Danguolė išeina iš vyro namų ir, uždarydama duris, pagalvoja: „ar nieko neišsinešiau svetimo, ar viską palikau?“ (203).

Ši pabaiga būtų tikrai buvusi prasminga ir efektinga. Problemos išsprendimas: grįšk pas savo tautiečius, kuriems nusidėjai ir atgailok. Kaip Dostojevskio Sonios patarimas Raskolnikovui — nusilenk į visas keturias puses, pabučiuok žemę, kuriai nusidėjai... Tačiau Mazalaitė, iš perdidelės meilės savo veikėjai, atranda daug lengvesnę išeitį. Romano pabaigai ji nuveda Danguolę į bažnyčią. Čia reikalas išsprendžia visai lengvai.

„Kartą aš atsisukau į kampaną: klausykla buvo tuščia, tačiau penktadienį į ją ateis kunigas“ (206). Ir viskas. Vadinasi: išvargsi viską per kunigo ausį ir sąžinę vėl bus švari. Galėsi ieškoti kito Pilypo.

Stilius ir kalba

Nelės Mazalaitės didžiausia stiprybė „Negestyje“, kaip ir pirmųjų knygose jos kūriniuose, yra stilius. Turtingas, perkrautas įvairiausiomis puošmenomis, palyginimais, metaforomis. Stiliaus puošnumas žeri iš kiekvieno puslapio ir išperka daugelį netobulumų. Kartais baisiai gaila, kad tie rašytojos taip gausiai vartojami perlai nėra visai tiksliai surikiuoti, ar vietomis nesujungti stipresne virvute. Skaitytojas baiminasi:

(Tęsinys 9-tam psl.)

Lietuvių Rašytojų Draugijos pranešimai

1. Netekome prof. Vaclovo Biržiškos

LRD garbės narys prof. Vaclovas Biržiška, gimęs 1884.XII.2, mirė 1956.I.2 Waterburyje, Conn. Palaidotas sausio 21 d. Čikagoje. Netekome didžiausio lietuviškos knygos žinovo, bibliografo, enciklopedisto. Lai-dotuvių komitetas išleido 24 psl. enciklopedijos formato lei-dinį, pavadintą "Prof. Vaclovui Biržiškai atminti". JAV ir Ka-nadoje gyveną kolegos gali jį už \$1 įsigyti knygynuose arba Naujienų administracijoje; ki-tur gyvenantiems — LRD Val-dyba pasistengs šį leidinį iš-siuntinėti.

2. Benediktas Rutkūnas,

kelerius metus ligoninės sieno-mis buvęs atskirtas ne tik nuo savų kolegų ir artimųjų, bet ir nuo lietuviško žodžio bei raš-to, šią vasarą, padedamas Al-girdo Jonio-Januškevičiaus, iš-ėjo iš ligoninės. LRD Valdyba dėkinga p. Joniui, taip pat ko-legoms J. Aisčiui ir Stp. Zo-barskui, lankiusiems Rutkūną ligoninėje. Būtų gražu, kad plunksnos broliai laiškais ar knygomis atlankytų savo bi-čiulį — prisimintų ar užmegz-tų pažintį. B. Rutkūno adr.: 517 Delaware Ave., Riverside, N. Jersey, USA.

3. Prof. Juozo Ereto,

LRD garbės nario, straipsniai apie Pabaltijo kraštus ir jų kultūrą išspausdinti šveicari-joj neseniai išleistame veikale. Vokiškai kalbantiems žmo-nėms čia vaizdingai sugriau-namas mitas, esą už Karaliau-čiaus baigiasi Europa. Iškeliama Vilnius kaip paskutinis Vakarų postas; nurodomas lie-tuvių kalbos senoviškumas, lie-tuvių dainų grožis, lietuvių re-ligingumas, suminėta vienas kitas mūsų kultūros kūrėjų. Straipsniui apie Lietuvą skirta daugiau vietos, negu Suomijai, Latvijai ar Estijai.

4. Birutė Pūkelevičiūtė,

gyvenanti Montrealyje, laimė-jų šių metų Draugo romano konkursą. Jos premijuotasis romanas jau spausdinamas Drauge. Darbininko dramos konkurso laimėtoju išėjo An-tanas Škėma.

5. LRD nariai-redaktoriai

Neseniai Lietuvių dienų žur-nalo vyr. redaktoriaus parei-gas perėmė Bernardas Braz-džionis, Eglutės redaktorium pakviestas Stepas Zobarskas, Naujienų redakcijos nariu — Juozas Švaistas. Tuo būdu pa-ilgėjo gretos ligšiolinių kolegų redaktorių: K. Bradūnas — Li-teratūros lankų, J. Brazaitis — Darbininko ir Į laisvę, B. Gai-džiūnas — Dirvos, P. Jurkus — Darbininko, F. Neveravičius — Santarvės, J. Petrėnas — Tėvynės, L. Šimutis — Draugo, J. Tysliava — Vienybės, A. Vai-čiulaitis — Aidų.

6. Kultūros Fondas

JAV LB Valdybos iniciatyva įkurtas 1955.XI.19 Čikagoje. KFondo Taryba sudaryta iš

įvairių kultūrinių organizacijų atstovų. KF Taryba išrinko į KF Valdybą šiuos asmenis: pir-mininkas Juozas Kreivėnas, vi-cepirm. Benys Babrauskas, se-kretorius Stasys Tamulaitis, išd. Jonas Mulokas, nariai dr. V. Manelis, dr. A. Baltinis, inž. J. Jurkūnas. Rašytojai prašomi remti Kultūros Fondą ir propa-guoti jo idėją.

7. Kultūros Kongreso,

įvykstančio 1956.VI.30 — VII.1 Čikagoje, metu numatomas lie-tuvių rašytojų suvažiavimas. JAV ir Kanadoje gyveną kole-gos rašytojai prašomi turėti tai galvoje ir, kuriems sąlygos leis, atitinkamai susitvarkyti laiką, kad galėtų atvykti Čikagon da-lyvauti rašytojų suvažiavime, Kultūros kongrese ir Dainų šventėje. Apie savo atvykimą praneškit LRD Valdybai iš an-ksto.

8. LRD nario mokestis

už 1955 m. turėjo būti lig šiol sumokėtas. Kai kurie kolegos jau užsimokėjo ir už 1956 m., tačiau nemaža dalis neatsiuntė dar už 1955 m. Prašoma nedel-siant tai atlikti. Jūsų dar ne-mokėta už 1955 m. \$3.

9. Lietuvių Rašytojų Dr-jos nario liudijimų

galiojimo terminas baigėsi 1955.XII.31. Jis bus pratęstas ateinantiems 3 metams atsiun-tusiems turimus LRD liudiji-mus. Tie, kurie iš viso dar ne-turi LRD liudijimų, prašomi atsiųsti dvi pasinio formato nuotraukas — jie bus tuoj išra-šyti.

Pasikeitę adresai:

Juozė Augustaitytė Vaičiūnie-nė 1216 So. 49 Ave, Cicero, Ill. Mykolas Biržiška, 1120 So. Ma-gnolia Ave., Los Angeles 6, Cal. Alfonsas Čipkus, 1941 W. Bal-timore St., Baltimore 23, Md. Balys Gražulis, 3501 Larch-mont St., Flint, Mich. Antanas Gustaitis, 406 K St., So. Boston 27, Mass. Julius Kaupas, 626 W. Bridge St., Phoenixville, Pa. Juozas Mikuckis, 1914 Letitia Ave., Baltimore 30, Md. Petronėlė Orintaitė Janutienė, 6337 So. Mozart St., Chicago 29, Illinois. Aleksis Rannit, 540 West 113 St., New York, N.Y. Benediktas Rutkūnas, 517 De-laware Ave., Riverside, N.J.

Pasikeitusius adresus prašo-me tuojau pranešti LRD Val-dybai.

LRD 1955 m. premija skiriama visuotiniu balsavimu

Prieš 11 mėn. daugumos LR-Dnarių pasisakyta, kad LRD premija skirtina visuotiniu bal-savimu. Taigi visiems nariams siunčiamas 1955 m. knygų są-rašas. Į jį pateko knygos, išė-jusios ligi 1956.I.1. Neįtrauktos kartą jau premijuotos (Trumpa diena), taip pat ir tos, ku-rių teišspausdinta I dalis (Do-vydėno, Valucko ir kt.). Sąra-

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, FEBRUARY 11, 1956

šas siuntinėjamas sąmoningai užtraukus mėnesį, kad bent JAV ir Kanadoje gyveną galė-tų susipažinti su paskutinėmis guodžio dienomis pasirodžiu-sais Bradūno, Radausko ir Su-tėmos rinkiniais; Gliaudos Rai-čių pasėlius turėjome progos pažinti iš Draugo atkarpų, o Meko idiles — iš Aidų 1954 m. Jankaus Senas kareivis Mata-tutis, Dovydėno Naktys Kara-liškiuose ir kitos jaunimui ar vaikams skirtos knygos palik-tos Jaunimo literatūros premi-jai, kurios Jury Komisijos pir-mininkas yra Vincas/Ramonas. LRD premijos mecenatas, jau anksčiau pranešta, šiemet yra dr. Juozas Prunskis.

Slaptojo balsavimo tvarka prašome, kryželiu atžymėjus pasirinktą premijuoti knygą, lapelį įdėti į vokelį, o šį užli-pinus įdėti į voką, kuriame įrašomas adresas: Lithuanian Writers' Ass'n, 1436 So. 50 Av., Cicero 50, Ill., USA. Voko kam-

pe turi būti įrašytas siuntėjo adresas, kad balsų skaitymo komisija (J. Augustaitytė Vai-čiūnienė, Gr. Tulauskaitė ir A. Valentinas) galėtų atžymėti balsavusius. Balsavimo vokai turi *pasiekti LRD-ją ne vėliau kaip vasario 16 d.*

Jeigu pirmuoju balsavimu nė viena knyga negautų abso-lutinės balsų daugumos, tai dvi knygos, gavusios daugiau-sia balsų, bus dar kartą per-balsuotos. Visi kolegos, susi-pažinę su premijuotinomis knygomis, prašomi būtinai da-lyvauti balsavime. Šiaurės Amerikoje gyvenantiems nė neįauku būtų teisintis neturė-jus progos per metus perskai-tyti keliolikos knygų, tačiau ir kituose kontinentuose yra ko-legų, gyvai sekančių literatū-ros naujienas, tad ir jiems bal-savimas įmanomas.

LRD premijos įteikimo šven-tė įvyks Čikagoje 1956.III.25.

LRD Valdyba

TAVO ŠIRDIS SAKO:

Pavasari žavi tu mane gamtos atgimimu, vasarą—gėlių kva-pumu, rudenį—vaisių skoningumu, o žiemą žavėk mane švie-sos ir meilės lobiais, kuriuos duoda knygos.

\$13.00 VERTĖS KNYGŲ DABAR TIK UŽ \$5.00!!!

Tuoj kišk penkinukę į voką ir siųsk, nes tokia proga pasitaiko rečiau, nei urano klodų atradimas.

SAULĖS RŪSTYBĖ (romanas) sako: skaitai mane, nes myli, o nemylėt negali, kada mane skaitai. 311 psl., kaina \$2.00.

ČIKAGOS ŠEŠELIAI (novelės) sako: skaitai mane, nes aš pa-rodau tau gyvenimą baisesnį, negu pats gyvenimas parodytų. 316 psl., kaina \$3.00. Ilustruota.

ŠIRDIES RŪMAI (romanas) sako: tik tada vaikščiosi širdies rūmuose ir juos tikrai pažinsi, kada mane skaitysi... 449 psl., kaina \$4.00. Ilustruota.

ŠLIUPTARNIAI (Amerikos lietuvių gyvenimo knyga) sako: tik mane skaitydamas matysi lietuvių tautos trečiosios dalies darbus, vargus, kančias, nuopelnus, kultūrą ir tautinį išlikimą. 652 psl., kieti viršeliai, kaina tik \$3.00!

VISOS 4 KNYGOS SYKIU tik už \$5.00! Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS

3325 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polsą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET HAMBARYS 1043
Telefonas Central 6-5205

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

LIETUVIŲ DĖMESIUI!

NEWARK'E ATIDARYTAS OFISAS SIUNTINIAMS GABENTI Į SSSR

Į UKRAINĄ, LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR KITUS KRAŠTUS. Siunčiame maisto produktus, naujus ir dėvėtus drabužius, medžiagas, vaistus ir t. t.

SIUNTINIAI IŠSIUNČIAM 48 VALANDŲ BĖGYJE.

— Siuntėjui įteikiamas pašto pakvitavimas apie išsiuntimą. —

— Siuntiniai pristatomi gavėjui 7-8 savaitių bėgyje. —

Siuntiniai, siunčiami oro paštu, pristatomi 7-10 dienų bėgyje.

Siuntėjas gauna asmenišką gavėjo pakvitavimus.

VISI SIUNTINIAI SIUNČIAM SU JAU APMOKĖTU

MUITU, IR PRISTATYMAS GARANTUOJAMAS.

SIŪSKITE SIUNTINIUS GIMINIEČJAMS!

Ofisas atdaras kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 val. ryto ir 4 val. po pietų.

Reikalaukite katalogų. Rašykite rusiškai arba angliškai.

Netoli Pensilvanijos gelžkelio stoties Newark'e.

PACKAGE EXPRESS CO.

305 MARKET ST.
NEWARK, N. J.
Mitchell 2-2452

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Vienas iš takelių į Vasario 16 d. aktą

Lietuvos praeityj besidairant. — Sietynas. — Rusijos imperijos policijos departamento pranešimas apie Sietyno bylą. — Sietyno veikėjai. — Jų likimas.

Ne kryste nukrito iš aukštybių Lietuvos Nepriklausomybės Vasario 16 dienos paskelbimo aktas. Tai nebuvo atsitiktinumas ir kieno nors duota dovana. Tai buvo kieto kaip plienas ilgų metų kultūrinio darbo išsaugota, ugdyta savo nepriklausomos valstybės mintis. Tai buvo ilgų, sunkių kovos metų išdava. Iki Vasario 16 d. akto paskelbimo buvo daugiausia kovota kultūrinėmis priemonėmis, vyriausiai spauda. Po to akto psakelbimo kovos lauke greta spaudos atsirado ir ginklas. Aukų būta. Visi kovos metai lietuvių tautos krauju paženklinti. Vieni tų kovotojų žuvo Lietuvos laukuose, kiti, ištremti iš Lietuvos žemių, Sibiro dykumose išsiskyrė iš gyvųjų tarpo.

Vasario 16 d. šventės proga dera prisiminti visus tos kovos takus, takelius, kelių kelelius ir plačiuosius vieškelius, kuriais kovingos mūsų kartos žengė į Lietuvos nepriklausomybės metus.

Tos šventės proga dera tais kovos keliais bent mintimis pa-vaikštinėti, neleisti jiems užsimis užželti, dingti užuominšoj.

Vienas tokių takelių, kuriuo prieš 60 metų Kapsijos, Zana-vykijos šviesesnis jaunimas pasišovė eiti, buvo Marijampolės apylinkėse susimetęs Sietyno draugystės sambūris. Deja, jam neilgai buvo lemta veikti. Rusų žandarų tuoj jis buvo suuostas ir išardytas. Suuostas išdavikui padedant. Jo dalyvių dalis buvo suimta, kalinta ir ištremta į atšiaurės Viatkos guberniją.

Ne visiems iš ten buvo lemta gyviems grįžti ir naujai įsijungti į kovą už savo šalies laisvę, jos nepriklausomybę. Štai 1865 m. Stebuliškių km. Marijampolės apsk. gimęs Petras Matulaitis ištremimo vietoj mirė 1900 m. gegužės 5 d. O V. Šliakiui-Stagarui, Antanui Milukui buvo lemta ankščiau pasprukti, negu rusų žandarai juodu suėmė. Vienas ir kitas jų atvyko čia, į Jungtines Amerikos Valstybes. Atsidūrę lietuvių išeivijoje, jie nenuleido rankų ir veikė toliau: dalyvavo lietuvių visuomeniniame gyvenime, draugijas kūrė, uoliai lietuvių išeivijos spaudoj bendradarbiavo, redagavo laikraščius.

Štai 1897 m. Shenandoah, Pa. Antanas Milukas pradeda redaguoti laikraštį "Garsas Amerikos Lietuviai", ir 1898 m., čia pat, pasirodo jo redaguojamas bertaininis mokslo žurnalas "Dirva". O 1899 m. Vincas Šliakis - Stagaras organizuoja darbininkams skirtą laikraštį "Viltis" ten pat, kur išėjo ir Antano Miluko redaguojami laikraščiai, būtent Shenandoah, Pa. Vienas ir kitas JAV

lietuvių išeivijos kultūros bare išvarė tokią plačią ir gilią vagę, kurios amžių dulkės nepajėgs užkloti. Vadinasi, Sietyno berta sėkla jau buvo sėjama gerai purenamoje dirvoje. Pasilikusieji Lietuvoj Sietyno nariai, to sambūrio-bendradarbiai vieni buvo nubausti, o kiti pajėgė išsisukti. Bet jie nepasitraukė iš visuomeninio ir politinio gyvenimo. Štai Petras Bulvičius, Jonas Kriaučiūnas, Juozas Kačergius, Povilas ir Andrius Matulaičiai, Jonas Lozoraitis, F. Vitkauskas, Sirutis ir kiti nepalūžo, — visi jie ėjo kovos keliais į Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą. Kai kam jų buvo lemta sulaukti nepriklausomos Lietuvos.

Nors Sietyno sambūriui teko apie tris metus savo veikimu pasireikšti, bet jis savo darbo pėdsakus paliko tokius, kurie iki šiol nėra laiko dulkių užberti.

Čia žemiau mes talpiname Rusijos imperijos policijos departamento žandarmerijos pranešimą apie Sietyno nariams sudarytą bylą. Pranešimas yra verstas lietuvių kalbon. Beje, lietuvių išeivijos spaudoj tas policijos departamento pranešimas pasirodo gal pirmą kartą. Jis įdomus tuo, kad Lietuvos caristinės valdžios okupacijos policijos pareigūnai nujautė tikruosius Lietuvos gyventojų troškimus, būtent, nusikratyti rusų jungo.

Buvusios caristinės Rusijos imperijos policijos departamento apžvalga, liečianti Suvalkijoje veikusių draugystės "Sietyno" žandarmerijos sudarytą bylą.

"1897 m. Suvalkų gubernijos tarp lietuvių buvo energingai vedama agitacija separatinė-
tautinė.

"Be susektos visos eilės atskirų iš užsienio nelegalių leidinių gabenimo ir platinimo, kad sukeltų tarp Rusijos imperijos lietuvių nesitenkinimą valdžios veikimu Šiaurvakari-
niame krašte, 1897 m. buvo susekta Marijampolėje Suvalkų gub. slapta draugija, kuri stengėsi atgaivinti Lietuvos valstybės nepriklausomybę. Ta draugija susekta tokiu būdu.

"1897 m. vasario 2 d. Marijampolėje valstietis Andrius Marcinkevičius atnešė policijai lietuvišką kalendorių, kuriame buvo priešiško valdžiai turinio straipsnis, ir pasakė, kad tą kalendorių jis pirkė pas valstietį Adomą Smolenskį, škaplierninką, prie šventoriaus.

"Patrauktas tardyman kaip kaltininkas Smolenskis prisipažino platinęs ir pardavinėjęs kelis uždraustus lietuviškus leidinius. Ir pasakė, kad tuos raštus jis pirkęs pas krautuvnin-

ko Jurgio Lietuvninko žmoną, Petronėlę Lietuvninkę.

"Buvo padaryta krata pas Jurgį ir Petronėlę Lietuvninkus: tenai rasta 190 egzempliorių įvairių uždraustų spausdinių lietuvių kalba ir laiškas apie pardavinėjimą priešiškos valdžiai pakraipos knygų. Tame laiške, rašytame buvusio Marijampolės gimnazijos mokinio Vinco Šliakio, 1896 m. išbėgusio Amerikon, ir adresuotame Juozo Kancleriaus vardu, autorius kalbina adresatą rūpintis, parduodant lietuviškas knygas, ne tiek uždarbiui, kiek bendro reikalo naudai.

"Dėl sakytų priežasčių Vinco Šliakio tėvo, ūkininko Baltraus Šliako namuose, pas kurį ankščiau gyveno jo sūnus Vincas, taipogi buvo padaryta krata ir atrasta: lietuviškas kalendorius priešiško valdžiai turinio ir 47 numeriai uždrausto Rusijoje laikraščio "Dziennik Poznanski", o Vinco daiktuose buvo du nelegalių lietuvių laikraščiai: "Vienybės Lietuvninkų" ir "Ūkininko" numerių ir daug rašytų eilių, straipsnių, kalbančių apie sunkią lietuvių padėtį po "maskolių kankintojų jungu".

"Tolimesniu aiškinimu susekta, kad 1894 m. pabaigoje Marijampolėj Vinco Šliakio sumanymu įsikūrė slapta draugija, pasivadinus "Draugystė Sietynas". Sakytos draugijos nariai pagal tilpusią "Ūkininke" programą, rūpindamiesi Didžiosios Lietuvos politinės nepriklausomybės atstatymu, artimiausiu savo tikslu statė tautiniai revoliucinę propagandą tarp Rusijos imperijos lietuvių, gabendami iš užsienio ir platindami slaptus lietuviškus spaudos leidinius, o taip pat šelpdami visus lietuvių bei naudingus sumanymus.

"Artimiausiais Vinco Šliakio bendradarbiais tą draugiją organizuojant buvo: buvęs Seinų dvasinės seminarijos auklėtinis valstietis Antanas Milukas, taip pat pabėgęs Amerikon ir nebaigęs gimnazijos Jonas Čėsna; draugijai nariais priklausė: gydytojas Petras Matulaitis; vyresnysis puskarininkis Andrius Matulaitis ir gimnazijos mokiniai valstiečiai: Juozas Kačergis bei Feliksas Vitkauskas.

"Iš sakytų asmenų: Vincas Šliakis, Milukas, Petras ir Andrius Matulaičiai, sekimo duomenimis, palaikė nuolatinius ryšius su iš užsienio lietuvių laikraščių redakcijomis, stengdamiesi ugdyti Rusijos imperijos lietuvių gyventojų tarpe tautinius separatinius siekimus.

"Be to, Šliakis ir Milukas, emigravę Amerikon, tęsė ten savo priešišką valdžiai veikimą, būtent, Milukas uoliai veikė tarp lietuvių emigrantų, buvo einančio iš Amerikos priešiškos Rusijos imperijai pakraipos laikraščio "Vienybės Lietuvninkų" redaktorius ir "Amerikos Lietuviai Susivienijimo" sekretorius.

"Andrius Matulaitis, dalyvaujant broliui Pranui Matu-

laičiui ir valstiečiams Feliksui Siručiai, Stasiui Slavickui padedant, organizavo Liudvinave, Marijampolės apskrity ratelį, kurio nariai susidėję parsišiusdavo uždraustų lietuvių spaudos leidinių ir darė susirinkimus bendriems skaitymams.

"Be to, broliai Matulaičiai 1894 m. sušaukė Stebuliškių kaime inteligentų patriotų suvažiavimą, kuriame buvo svarstomi tautinės propagandos klausimai, sakomos patriotinės kalbos ir dainuojamos priešiško valdžiai turinio dainos.

"Sakyti Kačergis ir Vitkauskas plačiai platino tarp Suvalkų gubernijos valstiečių slaptus lietuvių raštus. Kačergis gyveno Pilviškiuose, Marijampolės apskrity ir buvo slapta įsikūrusio tarp vietos sodžiaus gyventojų ratelio prysakyje.

"Per kratas pas Praną ir Andrių Matulaičius rasta: pas pirmąjį jam adresuoti dvasinės seminarijos auklėtinio Petro Bulvičiaus (jis ir Bulvič) bei Mato Rudvalio laišakai, o pas Andrių Matulaitį, Šemacho pulko vyr. puskarininkį, Jono Lozoraičio laiškas. Tuose laiškuose, be kito, pranešama, kad jis spausdina savo korespondencijas užsienio lietuvių laikraščiuose ir mano rašyti kelias lietuviškas knygas žmonėms, o Rudvalis, sveikindamas Praną Matulaitį vardo dienos proga, išreiškia pageidavimą: baigti mokslą, tapti patriotu ir uoliai kovoti su priešais. Jono Lozoraičio laiške pastarasis aprašinėja sunkų kareivio lietuvių likimą, peikia savo tautiečius nepakankamai karštai remiančius lietuvių reikalus ir prisitaikančius prie rusų dvasios, ir prašo atsiųsti, jeigu bus, ką nors naujo.

"Be to, kratą darant pas Rudvalį rasta daug rankraščių eilių lenkų ir lietuvių kalba priešiško turinio valdžiai, kurių vienos buvo tilpusios slaptaime laikraštyje "Apžvalga" ir kalendoriuje.

"Iš Bulvičiaus pasiteisinimų matyti, kad jis priklausė prie priešiško valdžiai ratelio, įkurto Seinų dvasiškos seminarijos auklėtinų. To ratelio nariai, Bulvičiaus žodžiais, susidėję parsišiusdindavo lietuvių laikraščius "Varpą" ir "Ūkininką", siųsdavo straipsnius jų ir Amerikoje einančio "Garso" redakcijoms. Šio laikraščio redaktorius buvo sakyto Matulaičio brolis, Vaclovas Matulaitis.

"Toliau vedant tardymą paaiškėjo, kad be sakytų asmenų tautinėj separatinėj propagandoj tarp lietuvių gyventojų dar dalyvavo: Vilkaviškio miesto gydytojas Juozas Bagdonavičius, kuris buvo 1896 metais baustas už uždraustų lietuvių leidinių laikymą ir Peterburgo universiteto studentas Antanas Daniliauskas.

"Tardant paaiškėjo, kad Bagdonavičius ir Daniliauskas rašė straipsnius priešiško turinio užsienio lietuviškuose laikraščiuose. Pavyzdžiui, "Ūkininko" laikrašty Bagdonavičiaus iš-
(Tęsinys 7 pusl.)

(Tęsi. ys iš 6-to pusl.)

spauzdinta korespondencija iš Naumiesčio apskrities, kurioj buvo suteiktos žinios apie šio tardymo eigą. Vienas straipsnis pavadintas 'Kareiviavimo sunkumai', kur pasakyta, kad lietuvių kareiviai verčiami remti maskolių galybę ir dargi carą ir išsižadėti savo tėvynės meilės, vardan Maskolijos labo ir caro savivaliavimo; o pas Daniliauską rasta laiškas, prasideję tokiais žodžiais: 'Gerbiamas redaktoriau' ir aprašęs lietuvių būrelį Peterburge 300 metų lietuvių veikėjo Mykolo Daukšos sukaktuves. Be to, Daniliauskas platino tarp universiteto savo draugų priešiško valdžiai turinio leidinius. Jie rasti pas jį kratą darant dideliame skaičiuje.

"Šie tardymo duomenys davė pagrindo visus sakytus asmenis patraukti teisimo atsakomybėn už slaptos spaudos laikymą, jos platinimą, o kitus — ir jai rašymą.

"Dar pas Andrių Matulaitį darant kratą rasta jo bute jo brolio Prano Matulaičio laiškas, kuriame pranešama, kad į Rusiją grįžęs buvęs 'Varpo' redaktorius Kriaučiūnas, kuris 1897 m. Kauno gubernijos žandarų valdybos buvo patrauktas atsakomybėn kaip politiškai nusižengęs.

"Kalbamo tardymo duomenimis išaiškinta, kad nebaigęs Maskvos universiteto kurso Jonas Kriaučiūnas, gyvendamas 1889 m. Tilžėje, buvo redaktorius tenėjusių priešiško valdžiai lietuvių laikraščių 'Ūkininkas' ir 'Varpas'. Tuose laikraščiuose tilpo jo rašyti straipsniai aiškiai Rusijai priešiško turinio.

"Kai Kriaučiūnas 1897 m. birželio m. grįžo iš užsienio, tai jis buvo suimtas Kybartuose. Jis čia tarnavo tarptautinės muitų agentūros agentu. Kratą darant, tada pas jį buvo rasta sakyti laikraščiai 'Ūkininkas' ir 'Varpas', kuriuose buvo priešiško valdžiai turinio straipsnių. Jis prisipažino kalto už sakytų laikraščių laikymą. Jonas Kriaučiūnas aiškino, kad jis 1889 m. pabėgo užsienin, kad galėtų išvengti tarnavimo kariuomenėj ir, neturėdamas lėšų pragyvenimui, jis dirbo raidžių rinkėju įvairiose Tilžės spaustuose, o kartais 'Varpo' ir 'Ūkininko' laikraščių taisė korektūras".

* * *

Tai pagal caristinės Rusijos imperijos policijos departamento žandarų surašytą apžvalgą buvo toks turinys pirmosios didžiosios politinės bylos Lietuvoj, sudarytos "Sietyno" draugystės kai kuriems jos nariams.

Tada Kalvarijos kalėjime apie porą metų išsėdėjo Andrius ir Petras Matulaičiai, Kačergis ir Čėsna, o paskui jie trims metams buvo ištremti kartu su F. Vitkausku į Viatkos guberniją prie ledinuotojo vandenyno.

Jei tą rusų žandarų surinktą medžiagą imti už gryną pinigą, tai ryškėja, kad ir tais metais Lietuvos nepriklausomybės mintis Marijampolės apylinkės žmonėms nebuvo svetima. Buvo kas dirba, suka galvą, kaip nusikratyti maskolių jungo.

Bet vyrų būta pagrindžio gyvenimui nepatyrusių. Rusų žandarmerijai, palyginti, lengvai pasisekė surasti slaptai veikiančią "Sietyno" sambūrį, išaiškinti, kas jam priklausė ir net sužinoti, kas iš suimtų bendradarbiavo užsienyėjusioj lietuvių slaptos spaudos. "Sietyno" veikėjų suėmimas bendram Lietuvos laisvinimo reikalui buvo didelis smūgis, —

netekta uolių veikėjų, spaudos bendradarbių, Lietuvos valstybės atstatymo minties ugdytojų. Na, tas smūgis neatsaldino kitus veikti, bet tik dar labiau paskatino imtis darbo. "Sietyno" byla plačiai nugarsėjo ne vien tik Lietuvoj.

Jei ne Andriaus Marcinkevičiaus išdavystė, rasi, "Sietyno" veikimas būtų išaugęs į didžiulį sambūrį Lietuvoj. Bet kas ir kur be savų išdavikų!

Tai vis tie buvusieji takai-takeliai, kelių keliai ir platieji vieškeliai, kurie vedė į vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės akto paskelbimą.

Verta juos pažinti, jais pa-
vaikštinėti, pasidairyti ir tuo-

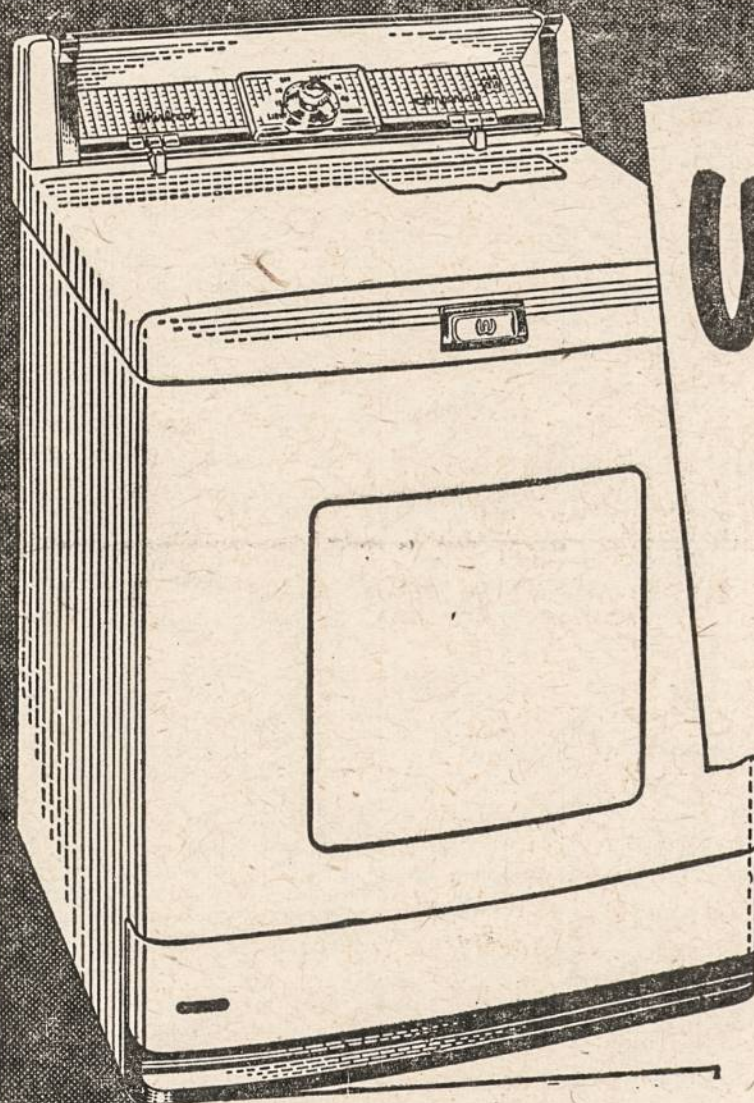
met bus dar tvirčiau įsitikinta, kad lašas po lašo ir akmenį skaldo ir kad be kovos nieko nelaimėsi.

Tegu kaip dabar, taip ir praity pasitaikindavo ir šunkeliais kaip kam pasukti — bet tėvynės dūmas už svetimą ugnį šviesesnis.

ŠAULIŲ KLUBO UŽGAVENIŲ BALIUS įvyks šeštadienį, vasario mėn. 11 dieną, Lietuvių Auditorijoje. Komedija "KURČIAS ŽENTAS". Broniaus Jonušo orkestras. Gėrimų bufetas.

Kasa veikia nuo 6 val. vak. Vaidinimo pradžia 7 val. Suaugusieji auksa \$1.50, studentai ir moksleiviai 75c.

DRIES ALL FABRICS EVEN SHEEREST OF MATERIALS TWICE AS FAST AS REGULAR-SPEED DRYERS

Whirlpool
SUPER-SPEED
GAS DRYER

IMPERIAL

WITH **5** AUTOMATIC
TEMPERATURE SELECTIONS

- 3 heat settings for regular materials.
- 2 settings for delicate, dainty fabrics.
- Illuminated Guide Lite control panel.
- Porcelain top resists marks and stains.
- Completely-automatic ignition.
- 20-lbs. of wet clothes capacity.
- Controlled, tempered air circulation.
- Ultra-Violet germicidal lamp.
- Step-saving, Cycle-Tone signal.
- Illuminated, automatic door release.
- Convenient, built-in lint screen.
- Satin-smooth drying drum.
- Lifecoat finish for lasting beauty.

EASY TERMS

Leo Berman Hardware and Appliances

3422 Michigan Avenue
Phones: Waterfall 8-8400

East Chicago, Indiana
East Chicago 5611

1638 West 63rd Street

HEmlock 4-6800

(1 block West of Ashland on 63rd Street)

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

"Nidos" knygų klubas ivedė pagerinimus

Londonė, Anglijoje, įsikūręs "Nidos" Knygų Klubas visiškai gerai tvarkosi ir plečia savo veiklą. Knygas leidžia ne pasipelnymo tikslais, bet jas duoda skaitytojui tokia kaina, kad kiekvienas lengvai gali jas įgyti. Ligšiol "Nidos" Klubas jau yra išleides 10 knygų, ir lietuviškoj skaitančioj visuomenėj spėjo gerai užsirekomenduoti. Šiuo laiku "Nida" spausdina kiekvienos išleidžiamos knygos po 2,500 egz., ir vis tiražą dar po truputį kelia. Jos išleistos knygos: J. Sužiedėlio "Žalgiris" — išparduotas. B. Daubaro "Duonos Beieškant" — išparduota. M. Vaitkaus "Tvanas" — išparduota.

Ir kitų išleistų knygų atsargos baigiasi. Tas parodo, kad mūsų žmonės, nors ir negausiai, bet vistiek dar domisi lietuviškąja knyga. Ateity "Nida" savo plane yra numačiusi išleisti mūsų žymesniųjų rašytojų geresnius kūrinius. Taipgi savo knygos nariams praneša, kad užsimokėję iš anksto už 12 planuojamų išleisti knygų pilną kainą (12 dol.), knygas jie gaus įrištas kietuose viršeliuose.

Amerikos lietuviai, pirkdami "Nidos" knygas, kartu paremia ir Europoj likusius mūsų tautiečius kultūriniu atžvilgiu. "Nida", turėdama daugiau jos knygos pirkėjų Amerikoje, išgali savo knygas parduoti Anglijoje, Danijoje, Švedijoje, Belgijoje, Olandijoje, Italijoje ir kituose Europos kraštuose esantiems mūsų tautiečiams tokia kaina, kuri su esančiais tenyškėmis uždariais ir valiutos kursu kiekvienam yra lengvai prieinama.

Mūsų tautiečiai, JAV ir Kanadoje gyvenę žymiai geresnėse materialiniu atžvilgiu sąlygose, kviečiami paremti Anglijoje veikiančio "Nidos" Knygų Klubo kultūrinį darbo barą savo doleriu.

Už jį bus įsigyta ne tik vertinga savo bibliotekai knyga, bet ir sustiprinta toji tvirtovė, kuri savo spausdintu žodžiu pasiekia mūsų tautiečius, tebesančius dar varganose gyvenimo sąlygose ir nepavydėtinais nešančius tremties našta.

J. J-tis

Padėkime artimiesiems Lietuvoje ir Sibire

Priimame žodžiu ir raštu pilnai apmokėtus medžiagų, avalynės, maisto ir vaistų užsakymus, parinktus iš katalogų, išvalome ir persiunčiame vartotus drabužius į Lietuvą, SSSR teritorijas ir visą Europą. Turime didelį patyrimą visame Amerikos žemyne. Garantuojame 100%.

Siuntinius išsiunčiame kasdien. Lietuviškas ir sąžiningas patarnavimas.

Dirbame 6 dienas savaitėje: 8:30—6:30 val.

PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 West 26th Street
Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126

(Skelb.)

Dr. Juzė ir Dr. Kęstutis
AGLINSKAI
GYDYTOJA-JAS IR CHIRURGE-GAS
2300 WEST 51st STREET
VALANDOS:
Pirm., antr., 10-12, 2-4 ir 6-9 popiet.
Ketvirtadi., penktadi. 2-4 ir 6-9 popiet.
Šeštadieniais 10-2 val. popiet.
Tel. Ofiso: PROspect 6-1795
Rezid.: GROvehill 6-5603

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val.
iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč., uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telefon.: PROspect 8-3229
Rezid. telefon.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tiksliai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmadi., Ketvirt. ir Penktadienį nuo
1-4 ir 7-9, Antradi. nuo 1-5, Trečiad.
ir Šeštadienį tiksliai susitarus.

Ofiso telefon.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Rezid. tel.: STEwart 3-4511
Ofiso telefon.: YARds 7-1166
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35th STREET
Kampas Halsted ir 35-tos gatvės
Valandos: 1-4 p. p. ir 6:30—8:30 val.
kasdien. Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 po pietų

Tel. ofiso: VI 7-0600; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4055 ARCHER AVENUE
(Kampas Archer ir California Ave.)
VAL.: 2—4 po pietų ir 6—8 vakare,
šeštadieniais 2—7 p.p., išskyrus sekm.

DR. A. JENKINS
PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2—4 po pietų
ir 7:30—9 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta
Ofiso telefonas: PROspect 6-3838
Rezid. telefonas: REpublic 7-9199

GROvehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAİKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Ave., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Šeštadieniais 12—4 val.
Butas: 1526 So. 49th Ave., Cicero, Ill.

Dr. N. Kriauceliunaitė
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialistė Moterų Ligy ir Akušerijos
Val.: 11-2 ir 7-9 vak., šeštad. 1-4 p. p.
Kitu laiku pagal susitarimą
Adresas: 2750 W. 71st St.
(Kampas 71st ir California)
Tel.: Ofiso ir rezidencijos RE 7-4146

Ofiso telefonas: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepią šaukite KEDzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—2:30
Daily afternoons.
Vakara.: pirmadi., antradi., ketvirtadi.
6—8:30. Trečiadieniais tik susitarus

Dr. A. Valis - Labokas
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. Moterų Ligos
3267 SO. HALSTED STREET
Telefonas: DANube 6-1125
Valandos: 1—4 ir 6—8 vakaro.
Šeštadieniais 1-4 val. po pietų.

Dr. Julia Monstavičius
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Moterų ir vaikų ligos
10748 So. Michigan Avenue
Tel.: PU 5-6766—Rez. tel.: EN 4-4979
Darbo valandos: nuo 6 iki 9 val. po
pietų kasdien išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val po pietų

Telefonai: Ofiso GROvehill 6-5394
Rezidencijos: PROspect 6-4737

DR. A. MACIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
2423 WEST 63rd STREET
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8
Šeštadienį 2-4 val po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta

DR. CONSTANCE O'BRITIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2408 WEST 63rd STREET
Tel.: HEMlock 4-5524
Hours by appointment only.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(Iėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namų CE 3-7786

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 SO. ASHLAND AVENUE
Ofiso valandos: nuo 2—4 ir 6—8.
Ser., Subat. ir Nedėl. tik susitarus.
Ofiso telefonas: YARds 7-4787
Namų telefon.: PROspect 6-1930
Jei neatsilieps viršutiniai telefonai,
šaukite Midway 3-0001

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896
Rezid.: LAFayette 3-1172
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampus 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Šešt. 2-6 val. popiet, išskyrus šeštad.

Telefonai: ofiso CLIFFside 4-0253
Rezidencijos: GROvehill 6-8876
DR. A. Z. ŠAULYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4645 S. ASHLAND AVE. (kamb. 211)
Pirm., Antr., Ketv. ir Penktadi. 6:30—
8:30 val. vak. Šeštadienį 2—4 v. p. p.

DR. VYT. TAURAS
TUPČIAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos.
Ofisas ir rezidencija: 2410 W. 51st St
(antras namas nuo Western Ave.)
Tel.: PROspect 8-1223 arba WE 6-5577
Ofiso val.: pirmadi. 8-10 val. vakaro.
antradi., treč. ir penkt. 6-9 v. v.
ir šeštad. 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
CHIRURGINĖS LIGOS
Ofiso telefon.: HEMlock 4-2123
6255 SO. WESTERN AVENUE
Rezid. telefon.: PROspect 6-8484
Val.: 2-4 po pietų ir 7-9 vak.

DR. J. VAITAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th COURT, CICERO
Kasdien 10-12 ryto ir 5-8 val. vak.
Šeštadieniais 10-2.
Ofiso ir buto telefon.: OLYmpic 2-1381

Tel.: ofiso ir rez. PROspect 6-9400
Dr. Ona Vaškevičius
(VAŠKEVIČIŪTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1—3 popiet ir nuo
6—8 val. vakaro; šeštad. 1—4 popiet,
trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: ofiso VI 2-1581; rez.: VI 2-0742
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: 2-4 ir 6-8 val.
Šeštadieniais 2-4 val po pietų.
Sekmadieniais uždaryta.

DR. BRUNO J. ZUBRICK'AS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6400 SO. KEDZIE AVE.
Valandos: 2—4 po pietų ir 7—9 vak.
trečiad. ir sekmadi. pagal susitarimą
Telefonas: HEMlock 4-7899
Namų tel.: Hilltop 5-2557

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai.
Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, O. D.
tikrina akis, pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
Telefonas: YARds 7-7381
Priima: Vakara.: nuo 6 ir 9 val.
Šeštad. nuo 10 ryto iki 4 po pietų.
Treč. ir sekmadi. pagal susitarimą.
4455 S. CALIFORNIA AVE., Chicago

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YARds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Trečiad. nuo 10-12; penktadienį 10-2.
Šeštadieniais 10—2 val po pietų.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas - Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.
Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.
Išgydo kreivas akis be operacijos.
Ideda netikrą — artificiale akį pagal
sveiką. Praktikuoja per 39 metus.
Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YARds 7-6616
Nuo 9:30 val. ryto iki 8 val. vakaro.
Tikrinu klausą ir pagelbėju
neprigirdintiems.

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris
esti priežastimi galvos skaudėjimo,
avaigimo arba aptemimo, nervuo-
tumo, skaudėjimo, akių karščio.
Atitaisau trumparegystę ir toli-
regystę. Prirengiu teisingai akinius.
Visuose atsitikimuose egzaminavimai
darom su elektra, parodančia ma-
žiausias klaidas. Speciali atyda kreiv-
piams i mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmadienį uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YARds 7-1373

Anglų Kalbos Pamokos
K. KALNĖNAS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
(3-čias augštas, durys po kairei, arti
63-čios gatvės ir California Ave.)
Duoda tremtinys prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios.
VERTIMAI - ANKETOS - LAIŠKAI

CHICAGOS ŠVARIASIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
Persiuntimai į Lietuvą
ATDARA NUO PIRMADIENIO
IKI PENKTADIENIO
9:00 ryto iki 4:30 po pietų.
Siuntiniai priimami
TIKSLAI SUSITARUS.
Pirm atvykstant telefonuikit
dėl susitarimo.
CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.
220 SO. STATE STREET
CHICAGO 4
Tel.: WABash 2-9354

Wake Up! Sign Up! Look Up!
Join the
GROUND OBSERVER CORPS
CALL CIVIL DEFENSE

8 — NAUJIIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 11, 1956

JUOZAS TUMAS-VAIŽGANTAS

Visokių žmonių ir kunigų turėjo Lietuva, bet tokio žmogaus ir kunigo, kaip buvo Dr. kanaun. kun. Juozas Tumas-Vaižgantas, tai ilgai neturės. Jisai buvo didelė asmenybė lietuvių tautai. Tiesa, jisai gyvendamas irgi turėjo rūpesčių, vargų ir nesutarimų su kitos ideologijos ar politinės krypties žmonėmis, bet jo asmuo, lietuviška širdis, žmoniškumas ir tolerancija prašoko savo kartos veikėjus ir nusipelnė didelės pagarbos ir atminimo viso pasaulio lietuvių tarpe. Nesenai išėjo iš spaudos knyga. Tai J. Tumo-Vaižganto monografija, kurią parašė žurnalistas A. Merkelis. Dabar ji išleista kaip antroji laida. Tai padarė prekyb. J. Karvelis Chicagoje.

Adomo Jakšto atestacija

Kun. Jz. Tumas - Vaižgantas buvo didelis lietuvis ir didelis žmogus. Ne savo ūgiu ir sudėtimi, bet savo protu ir atliktais darbais. Jisai savo paprastumu, nuoširdumu ir atvirumu pasidarė originalus žmogus. Jis reikėsi lietuvių tarpe labai savarankiškai. Neturėjo jokios puikybės ir išdidumo, bet su visais buvo labai paprastas ir nuoširdus. Žmonės jį mylėjo ir verkė jam išvažiuojant. O jisai dažnai važiuavo iš parapijos į parapiją, ir pačią pradžią visoje diecezijoje. Jo santykiai su savo dvasine vyresnybe visą jo gyvenimą buvo tik skaudinga drama. Nuo pat pirmųjų pasiskyrimo dienų pajuto, kad vyresnybės yra laikomas ne mylimu sūnumi, bet tik vos pakentamą posūniu. Ir tai tik už lietuviybės žadinimą ir lietuviško žodžio platinimą! Tokia tuomet buvo jo vyresnybė ir jų dvasia. Nėvėltui jo draugas po daugelio metų pasakė, kad Juozas Tumas-Vaižgantas yra Lietuvos kunigų pažiba. Ir pasakė visai teisingai. Jisai toks ir buvo iki savo mirties.

Seka Maironio pėdomis

Jisai, kaip ir Maironis, žadino lietuvių tautą ir ragino šviestis ir kovoti prieš caro spaudos uždrądimą ir už lietuviybės išlaikymą. Lietuva kovojo už savo teises. Lietuviybės dvasia kilo iš pasakų, padavimų ir dainų. Lietuva buvo rusų pavergta ir dar nesenai pasiliuosavusi nuo baudžiavos jungo, kai J. Tumas gimė 1869 m. rugsėjo 8 d. Ir visą savo amžėlį jis praleido dirbdamas sunkų ir pavojingą lietuviybės išlaikymo ir tautinio susipratimo darbą. Už tai buvo persekiojamas caro žandarų ir neturėjo jokio pasitikėjimo savo dvasinės vyresnybės tarpe. Tačiau kun. J. Tumas-Vaižgantas nepalūžo dvasia ir kovojo visą savo gyvenimą. Tai matyti iš minėtos knygos jo gyvenimo aprašymo. Ir skaudu ir gaila darosi, kad gyvenime už tiesą ir teisingumą reikia tiek daug kentėti, aukotis ir vargti...

Rašytojas, visuomenininkas ir kultūrininkas

Dr. J. Tumas-Vaižgantas tai

plati asmenybė. Jisai buvo ne tik rašytojas, kurs parašė daug knygų, bet kartu dirbo visuomeninį ir kultūrinį darbą. Teisingai jisai pats apie save išsitarė, kad: "tapau savosios lietuviškos visuomenės tarnas; ne, dar daugiau — jos vergas. Dėl jos metų metais nebemačiau, kaip skaisti saulutė šviečia ir džiugina. Ir kur tik kas man liepė eiti, ėjau, neatsiklausdamas, kas jį įgaliojo man liepti, bet tik visuomenės labui. Ėjau ir dirbau be atodairos, laiku nesumetęs, ar aš tame darbe kvalifikuotas"...

"Jisai skleidė aplinkui optimizmą, pasitikėjimą ir šviesą!" — pasakė rašyt. V. Mykolaitis per J. Tumo laidotuves Kaune. Sunku būtų rasti kitą panašų žmogų, kuris tiek būtų dirbęs ir kentėjęs dėl Lietuvos ir jos idealo įkūnijimo — laisvos ir Nepriklausomos Lietuvos atstatymo! Tačiau jisai ištvėrė ir savo padarė. Vėlai Lietuvos universitetas tinkamai pagerbė J. Tumą-Vaižgantą ir paskyrė jį docentu. Tai buvo didžiausias jam atlyginimas ir pagarbą!

Žandarų pinklėse ir bėdoje

Vienu laiku jam pasidarė nesaugu pasilikti Lietuvoje. Buvo susektas, kaip lietuviškos spaudos platintojas. Jo brolis skaudžiai nukentėjo ir buvo ištremtas į Rusiją. Turėjo globoti ir rūpintis jo šeima. Tuo laiku buvo vienintelė išeitis, tai pabėgti iš Lietuvos į Ameriką. Ir kai apie tai sužinojo kun. A. Kaupas, kad jam gresia tokia nelaimė, patarė tuojau išvažiuoti į Ameriką. Jisai rašė: "Mums reikia darbščių, jaunų ir energingų, tokių, kaip Tu. Taigi, gavęs šį laišką, tuojau, nieko nelaukdamas, imk savo mantą po pažastim ir brauk per sieną"...

Tame pačiame laiške toliau rašė: "kad amerikonomams nereikia kunigų per daug dievotų, arba liurbių arba paisančių pinigų, bet energingų, taktingų ir teisingų, t.y. mokerčių vesti parapijos reikalus. Atvažiuok ir būsi perlu tarpe mūsų kunigų"...

Vėliau jam buvo gauta parapija ir vyskupo sutikimas. Tačiau J. Tumo nepaviliojo karšti raginimai ir gera vieta. Paklausė savo draugų ir toliau pasiliko vargti ir kovoti lietuviškoje sargyboje.

Jisai nepaklausė ir kun. A. Miluko kvietimo vykti į Hazletoną kunigo pareigoms eiti, o Ameriką aplankė tik po daugelio metų kaip "Saulės" seminarijos aukų rinkėjas. Jisai mylėjo savo kraštą ir jame vargstančius žmones!

Lietuvos perlas ir pažiba

Tai trumpi ir teisingi žodžiai apie velionį Juozą Tumą-Vaižgantą. Jisai sėjo meilę ir žmoniškumą savųjų tarpe. Rašė knygas ir barstė jose deimanečius, kad jaunimas žavėtųsi mūsų tėvyne ir aukotųsi dirbti jos išlaisvinimui.

Antanas Gintneris

(Tęsinys iš 4-to pusl.)

štai virvutė trūks, ir tie perlai pabirs.

N. Mazalaitė yra susikūrusi savo tipingą sintaksę. Tai labai būdinga stilistinė priemonė. Kablelius ji dėsto, kur jai atrodo patogiau, sakinius pradeda su "Ir, Yra, O, Bet" ir kitais neįprastais sakinių pradžioje matyti žodžiais. Ilgiausius periodus paragrafuose skaldo gausiais vienažodžiais sakiniiais. Sakinių viduryje ir pabaigoje mirga po vieną ar po tris brūkšnius. Tiesiog keista, kad visa tai nė kiek skaitytojo neerzina, o žymiai pagyvina kalbą, priduoja veiksmui daug lankstumo ir dinamikos.

Nežiūrint visų minėtų ydų, kurių daugumas, atrodo, atsirado dėl to, kad autorė rašė šį romaną konkursui, ir jo terminas neleido ilgiau prisėsti ir

pakankamai veikalo išlyginti, vis dėlto "Negestis" pasilieka vienu rimčiausiu šių metų beletristikos veikalų ir taipgi viena iš geriausių Mazalaitės iki šiol parašytų knygų. Autorė "Negestyje" žymiai apkarpe savo mėgiamas, skaitytoją išblaškančias ir erzinančias, ekskursijas į praeitį bei į šonus, ir šį veikalą padarė daug vientisesnį ir kondensuotesnį. Neveltui romanas susilaukė neįprastai didelio recenzentų ir skaitytojų susidomėjimo (pirmoji laida, berods, jau išparduota).

Dail. Jono Pilipausko aplankas būtų pakankamai skoningas, jeigu ne tas per daug jau komerciškas merginos piešinys. Buvo galima visai be jo apsieiti.

Nelė Mazalaitė **NEGESTIS**. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, Chicago, 1955 metais. 206 pusl. Kaina \$2.00.

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

didžiausias lituanistikos žinynas, lietuvių kultūros paminklas.

Iš suprojektuotų 20—21 tomo septyni jau išspausdinti, kiti rengiami. Redaktoriai visą LE ruošimo darbą pagal atskiras raides pasiskirstė iki galo.

LAIKAS ISIGYTI, nes nuo VIII tomo LE bus spausdinama **TIK PRENUMERATORIAMS**.

LENGVOS SĄLYGOS: imokėjusiems bent už vieną tomą, visi išėjusieji tomą siunčiami iš karto. Likusios sumos mokėjimas išdėstomas užsisakiusiam priimtinomis dalimis. Vieno tomo kaina J. A. V. \$7.75, visur kitur \$8.00.

Užsakymai siunčini šiuo adresu:

J. KAPOČIUS, LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA
265 C. Street, South Boston 27, Mass.

Paskubėkite — atsargos ribotos!

Artėja Velykos. Giminės LIETUVOJE laukia jūsų pagalbos. Jūs galite jiems pasiūsti **GARANTUOTĄ SIUNTINĮ** su drabužiais, avalyne, maistu arba vaistais per seniausią kanadišką eksporto firmą.

J. KAMIENSKI - JANIQUÉ TRADING CO.

2314 WEST CHICAGO AVE. (prie Oakley)

Telefonas: BRUNSWICK 8-6780

Drabužius galima siūsti ir naujus ir dėvėtus. Jūsų giminėms nereikės mokėti jokių muitų: viską sumoka siunčianti firma. Visų siuntinių pristatymas adresatams garantuotas. Drabužiai, maistas ir vaistai gali būti viename siuntinyje. Pradedant 1956 metais didelė nuolaida daiktams, užsakomiems Anglijoje.

Ištaiga atdara 7 dienas savaitėje nuo 10 val. ryto iki 9 val. vakaro.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE JŲSŲ
INSULIACIJOS
PROBLEMAS

Dabar yra laikas
įrengti savo namą
žiemei.

Mes turime išdirbtą
reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies
stako lentų ir namams
materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SOUTH HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMAI

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Angliški 100% vilnos audiniai vyriškiems ir moteriškiems drabužiams, paltams ir kt. Įvairiausios rūšies maistas. Vaistai.

Visi sovietų valdžios muitai užmokami čia. Siuntinių gavėjams nereikia nieko primokėti.

T. KUCZEWSKI & CO.

4035 SO. RICHMOND STREET

Tel.: FRontier 6-6399

CHICAGO 32, ILLINOIS

Ofisas atdaras: Nuo pirmadienio iki šeštadienio, nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.—SATURDAY, FEBRUARY 11, 1956

Panerių šešėliai

Aš sėdėjau savo kabinete prie rašomojo stalo ir pasirašinėčiau išsiuntimui raštus, kai atsivėrė durys ir vidun įpuolė vyras. Iš sykio aš jo nepažinau, nors buvo geras mano bičiulis. Visada buvo ramus, lėto būdo, mėgstantis šamajų žmogus; dabar buvo nepaprastai judrus, žvilgsnys smeigė kažkur į begalybę, rankos drebo, lyg paskutinio girtuoklio, nors negerdavo nė lašo šio dieviškojo elekstro.

Nė žodžio netaręs, žlektelėjo, lyg pelų maišas, į fotelį, baimingu žvilgsniu permetė kabineta, lyg ko bijodamas, ir tik žvilgsniui užkliuvus į mane sušvepliojo:

— Duok degtinės...

Keistas jausmas apėmė mane. Atsikėlęs iš spintelės paėmiau bonką, be žodžių pripyliau stikliuką ir pastačiau prie jo.

— Po velnių, ar neturi ko nors talpesnio, stiklinės? — riktelėjo ant manęs. — Iš šito pirščiuko turiu gerti?

Išėmiau stiklinę ir pastačiau šalia bonkos, vis dar nepratarėdamas nė žodžio ir tik stebėdamas bičiulį. Šis greitai judesiu prisipylė stiklinę, išlenkė lyg tai vanduo būtų ir vėl atsilošė fotely. Kai praėjo apie trejetą minučių ir alkoholis turėjo pradėti veikti, aš užklausiau svečią:

— Jonai, kas tau atsitiko šiandien?

— Geriau neklausk, — girdžiančiu balsu atšovė. Vėl prisipylė stiklinę, pasižiūrėjo į jos turinį, nusipurtė ir visą suvertė gerklėn.

Valandėlę kabinete viešpatavo tylą. Jonas sėdėjo atsilošęs, akis kažkur į lubas išmeigęs, lyg pamišėlis. Kai alkoholis kiek atpalaiduoja jo įtemptus nervus, ėmė pasakoti:

— Kenčiu jau kiek laiko... Bet kur pasidėti... Nors nesavęs, valdinis namelis, bet neturint nuosavo, kur nueisi... Kur galvą pastogėn pakiši... Laikai baisūs... Juk jame taip jauku būdavo: paneriai... miškeliai... vakarais lakštingalų balsai... Buvau susigyvenęs, lyg savo tėviškeje. Paskutiniu laiku visa pasikeitė, — jis vėl sugreitino kalbą, veido raumenys ėmė trūkčiofi, — per ištisas dienas ir naktis vien kulkosvaidžių tratėjimas, žmonių priešmirtiniai klyksmai, kastuvų kaukšėjimas... Tos pragariškos muzikos besiklausant ir žvėris iš proto išsikraustytų. O nesiklausyti negali: vos keli žingsniai, keletas medžių ir baisiojo žmogaus žiaurumų vieta. Net šovinių dūmai lenda trobelėn ir kažkaip visus nervus erzinačiai veikia.

Šeima, pačiomis pirmomis šio pragaro muzikos dienomis, išbėgo pas žmonos tėvus į Žemaitiją, o aš, tarnybos verčiamas, turiu sėdėti ir klausytis. Mat, girininkas, privalau saugoti mišką, į kurį negaliu net kojos įkelti.

Visą laiką stengiausi net nežvilgtelėti į mišką, net per lan-

gą nepažiūrėti ton pusėn. Bet šiandien, lyg piktoji dvasia sugundė, lyg kas už sprando pažėmęs nutempė prie lango. Tik pirmą žvilgsnį metęs, išvydau neįprastą reginį, kuris mane sukaustė vietoje. Ginkluotas vyras atsivedė gal kokios aštuoniolikos metų pusnuogę izraelitę mergaitę, — miške traukiant automatinį ginklų pragariškai muzikai ir klykiant priešmirtiniais šauksmais žmonėms, — pamišky, vos keletą žingsnių nuo mano kiemo tvoros, išniekino ją, ir, kai ši atsklaupti maldavo pasigailėti jos gyvybės, šis žmogus-žvėris ištraukė ginklą iš makšties ir paleido kelias kulkas klūpančiai į kaktą. Kraujas su smagenimis aptaškė jo kelius ir auka, lyg nusilenkdama žiaurumui, susmuko prie jo kojų. Rankos sklįstelėjusios prispaudė prie krūtinės, gražūs pečiai konvulsyviai trūktelėjo, o juodi plaukai pridengė žiauriojo žmogaus kruvinus batų.

Aš stovėjau prie lango lyg paralyžuotas: negalėjau pajudėti iš vietos: vaizdas buvo net mano valią paralyžavęs. O tas žiaurasis sutvėrimas automatiškai įdėjo ginklą į makštį, palaukė kol auka nustojo virpėjusi, paskui paspyrė ją batų, kad išitikintų ar jau su ja viskas baigta ir tik tada, pažėmęs už lavono kojos, lyg kokį išrautą kerą, nusivilko atgal miškan įmesti į bendrą nelaimingųjų duobę.

Tik jam dingus miške aš suklykau iš dvasinio skausmo ir šokau bėgti. Bet kur — patsai nežinojau, kad tik toliau nuo šios baisiosios vietos. Išbėgau iš namų net durų neuždaręs. Klajojau po laukus ir vieškelius, kol štai atsiradau pas tavę.

Jis pažiūrėjo klaidiomis akimis į mane ir sušnabždėjo:

— Ar tu supranti mane?... Aš nebėgiu ten grįžti, suprantai, nebėgiu! Dar kelios tokios dienos ir mane turės vežti į beprotnamį arba į mišką sušaudyti.

— Suprantu aš tavę labai gerai, — šiltai, norėdamas jį nuraminti ir pildamas dar stiklinėn degtinės, su užuojauta atsakiau jam. Bet dar nebaigus sakinio atsidarė kabineto durys ir buhalteris įleido uniformotą vyrą. Šis ant stalo padėjo popierį, kurį, permetęs žvilgsniu, atpažinau, kad tai generalkomisaro leidimas degtinei gauti. Nuo leidimo perkėliau žvilgsnį ant įėjusio vyro. Jis vos laikėsi ant kojų, taip buvo girtas. Akys buvo stiklinės. Milinė aptaškyta krauju. Nuo jo perkėliau žvilgsnį ant Jono. Šis visai sudribęs sėdėjo kėdėje, akys buvo išmeigtos į sieną, lyg norėtų ją perverti žvilgsniu. Veidas išbalęs, lyg į duobę leidžiamo lavono, o visas kūnas drebo, lyg drebulės lapai.

— Tuoj duokite šimtą litrų degtinės, — išgirdau girtą, gar-

galiojantį uniformotojo balsą. — Aš negaliu laukti: tarnybinis reikalas.

Aš pasirašiau ant leidimo ir padaviau jį buhalterui, kurs viską suprato ir be žodžių. Kai jiedu išėjo, mano bičiulis Jonas vis dar sėdėjo lyg apmirus. Kai aš priverčiau jį išgerti pripiltą stiklinę degtinės, tada jis vėl prakalbo:

— Žinai, kas šis tavo klientas buvo?

— Supratau iš leidimo, kad Panerių "darbininkas"...

— Tas pats, kuris šlyt, išniekines tą nekaltą mergaitę, dar ją nušovė...

Tai išgirdus per mane visą šurpas perėjo, o Jonas tęsė toliau:

— Jie visi girti. Matyt, prieš einant į "darbą" juos gerai prigirdo, kad būtų drąsesni prieš beginkles aukas. Kad neišsipagiruotų, duoda ir į vietą alkoholio nusivežti. Tad geria ir šauda, arba šauda ir geria. Matyti, šiandien turi nemažą aukų, kad pritrūko degtinės ir stačiai iš miško atvyko pas jus pasiimti.

— Baisu, — sušnibždėjau iš susijaudinimo.

— Tau baisu tik iš pasakojimo, o kaip man reikia laikytis, tai visa kasdien girdint. Ne, aš ten daugiau negrįšiu!

Tai pasakęs išgėrė dar stikliuką, ir, net neatsisveikinęs, išbėgo iš kabineto. Aš jį net ne-

laikiau: norėjau likti vienas. Norėjau pamėginti galvoti apie žmogaus sužvėrėjimą. Kur ta priežastis, kad žmonija prie to priėjo? Kokios aplinkybės prie to privedė? Ar žmogus patsai savyje yra toksai žiaurus? Nejaugi mes tiek amžių irėmės pirmyn, skelbėmės kultūrą ir tokiomis žiaurybėmis vainikuojame kelių tūkstančių metų savo kultūros, civilizacijos, dvidešimtam amžiuje kelio galą? Ar mes per tiek amžių tokią visuomeninę santvarką tik sugebėjome sukurti, kad masiniai privalome žmones žudyti? Mani kilo šimtai klausimų, bet nė į vieną negalėjau rasti tinkamo atsako. O protas diktavo, kad kažkur yra netvarka, kad tai visa, kas vyksta, yra žmonijos organizme lyg baisi votis, kad reikia gelbėti, greit gelbėti, nes žus nuo to pačio ginklo ne tik tie, kurie kitus žudo, bet ir nekalti žmonės, visas pasaulis pasidarys viena skerdynių arena.

Nepraslinko daug laiko, — metai kiti, ir mano kraštas virto baisia skerdynių arena. Aš atsidūriau svetingoje šaly, kur žmogus dar laikomas žmogumi, kur jo prigimtosios teisės apsaugomos ir stengiamasi jo likusias gyvenimo dienas skaidresnėmis padaryti. Šioje šaly radau vėl gyvenimą, žmogaus juoką ir pasitikėjimą savimi.

(Tęsinys 11 psl.)

SIUVĖJAS JUOZAS STEPONAITIS,

turėjęs ilgametę praktiką Lietuvoje ir gilines studijas 4 metus pas Chicago geriausią siuvėją Duro, priima užsakymus vyrų ir moterų rūbams. Didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų medžiagų, didžiausias vietinių bei Londono ir Paryžiaus madų pasirinkimas, prieinamos kainos. Užsakymai atliekami greitai ir kruopščiai. Jei norite dėvėti modernius rūbus ir atrodyti puošniai, kreipkitės adresu:

5249 SO. ALBANY AVE. WAlbrook 5-7428. NENUSIVILSITE!

FRANK SALEMONAVIČIUS
pigiai paruošia paprastus ir sudėtingus
INCOME TAX (MOKESČIŲ) BLANKUS

Atlieka knygvedybos patarnavimus.
504 W. 33rd St. (netoli Normal Ave.). Susitarimui tel.: Victory 2-3486. Kasdien nuo 6 val. vak. iki 10 val. vak. Sešad. ir sekmad. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakare.

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136
M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

Užtikrink savo ateitį — išmok geriausią amatą JAV.

Vasario mėnesio klasėms Registruokitės dabar.

MECHANICAL DRAFTING AND DESIGNING
TOOL MAKING AND DIE MAKING

Taip pat galima mokytis namuose korespondenciniu būdu.

Klasės — vakarais ir savaitgaliais.

L A S K I I N S T I T U T E,
INTERNATIONAL TRADE SCHOOL

1232 Milwaukee Avenue

Tel.: DIckens 2-5653

BIZNIO IR FINANSŲ PATARĖJAS

Pirkdamas ar parduodamas prekybos įstaigą, organizuodamas ar padidindamas įmonę ar kokį biznį, pasitark su

ADVOKATU

WILLIAM J. DRAKE
-DRAGŪNAS

85-03 Wareham Place,

JAMAICA, N. Y.

Tel. Jamaica 6-7272

Apie pasakėčia be alegorijos

Mano straipsnelis "Suluošinto vertimo rūpestingas recenzentas" (žiūr. "Naujienų" sausio 28 d. literatūros priedą), susilaukė paliestojo asmens skubaus reagavimo. Vasario 4 d. "Naujienų" literatūros priede atsakymą man p. A. Skaisgiris pavadina keistu "Pasakėčios su morale" vardu. Kas gi yra pasakėčia? Lietuvių kalbos vadovas pasakėčią apibūdina sekančiai: "alegorinis pamokomas pasakojimas" (žiūr. 421 p.). Kiek mano straipsnely buvo alegorijos, p. A. S. gal paaškins sekantį kartą. Mano gi nuomone, rašiau tiesiogine prasme, todėl pasakėčios žanras čia man taikomas per nesusipratimą.

Dėl moralės, geriau — moralizavimo. Ponas A. S. mano straipsnelio mintį iškreipė iki neatpažįstamumo, tiesiog išvertė į antrą pusę, kas ir skatina mane čia dar kartą pasisakyti. Esu griežtos, bet sąžiningos kritikos šalininkas. Nemėgstu saldžiuotavimo ir švelnaus draugų tūpčiojimo apie anemiško romano autorių arba poezijos minkinėlio rašėją — pretendenta į poetus. Jeigu nauja knyga pasirodė ir viešai platinama, kiekvienas turi teisę apie ją pasisakyti. Su didžiausiu apgailestavimu tenka, tačiau, konstatuoti, kad lietuviškojoje išeivijoje sąžiningi literatūros kritikai suskaitomi ant vienos rankos pirštų. Visi kiti arba draugai, arba priešai. Grįžtant prie mano ginčo su p. A. S. dėl "Madame Bovary" lietuviškojo vertimo įvertinimo, aš savo straipsnely *pabrėžiau*, ką ir čia teigiu, kad *gera kritika naudinga visiems*. Tačiau p. A. S. abiejuose vertinimuose tai šen tai ten pasigedau nuosaikumo; radau užuominų, kurios yra grynas autoriaus fantazijos produktas, nieko bendro su vertinimu neturi, bet joms pridudama tam tikra reikšmė (katalikų visuomenės palankumas); na, ir antrojo vertinimo pabaiga, kuri mane išprovokavo rašyti "protesto notą". Pripažindamas gi, kad vertimas buvo didelis ir sunkus darbas (jeigu jis ir nevykęs) ir turėdamas galvoj recenzento patyčias (dėl premijų), pridėjau sarkastišką "tai bus mažas 'moralinis' atpildas". "Nidos" nuostolių neapgaileėjau, o nedviprasmiškai pastebėjau, kad jų neturės dėl šios kritikos. Taigi, manęs pakaltinimas moralizavimu, graudenuimu ir tuomi stengimusi įrodyti, kad vertimas buvo geras, yra išvirkščių kailinių rodymas!

I mano keturius numeruotus užmetimus p. A. S., išskyrus pirmąjį, pakankamai neatsikerta ir manęs neįtikina. Vietomis žiauriai apsijuokia. Pav. per prievartą nori įrodyti, kad katalikiškoji visuomenė palankiai sutiko vertimo pasirody-

(Tęsinys iš 10-to psl.)

čia žmogus gyvena be baimės rytojumi ir džiaugiasi šia diena.

Bet ne aš vienas į šį gerą kraštą patekau. Tūkstančiai mano likimo draugų peržengė šios šalies sieną. Ir kai vieną dienos vakarą atlankiau savo pažįstamą, besidžiaugiantį su kitais draugais savo likimu, tarp jo svečių išvydau vieną vyrą, kurio veidas buvo man kur tai matytas, bet negalėjau atpažinti. Kai jau pobūvis buvo pačiame linksmume, aš, gavęs progos, užklausu šeimininką:

— Sakyk, bičiuli, kas anas vyras? — Šis pasakė pavardę, bet ji man nieko nepriminė, o šeimininkas dar pridūrė:

— Tai mano nuomininkas ir savotiškai keistas vyrukas: vienišas, vengia visko, išskyrus degtinę. O svarbiausia — dažnai nakties dvylikoj ima vaikščioti po kambarį, net gatvėsna išbėga, kartais išklaidžioja net iki ryto.

Šis nupasakojimas mane dar labiau sudomino. Ėmiau sekti to vyro judesius, žvilgsnius. Jis nė su kuo nesileido į pokalbius. Užklaustas nenoriai atsakydavo. Judėdai buvo nervuoti. Žvilgsniai savotiški. Vengė pažiūrėti kitam į akis. Bet gėrė už tris.

Kai susėdome už stalo pusnakčių valgyti, man pasitaikė priešais, kitoje stalo pusėje, mano stebimąjį vyrą sėdėti. Juo laikas artėjo prie pusianakčio, tuo pobūvininkų ūpas kilo, kalbos linksmėjo, tik visai atvirkščiai darėsi su mano stebimuoju vyru. Jis vis mažiau ir mažiau atsakinėjo į kaimynų kalbas, veidas keistai akmenėjo ir tik gėrė ir gėrė. Mano laimei prieš akis sienoje kabėjo elektrinis laikrodis ir aš galėjau nepastebėtas sekti laiką. Kai abi rodyklės sustojo ant dvylikos, mano stebimasis vyras suvertė į burną kelis stiklus iš eilės, pašoko nuo kėdės, veidas pasidarė keistai iškreiptas, akys stiklinės, o žvilgsnis įremtas į sieną. Ir tą momentą šis veidas dar labiau pasirodė pažįstamas. Aš sukaučiau visas atminties jėgas, įtemptiau protą ir iš pasąmonės išlindo vaizdas mano kabinete. Aš greit vaizduotėje šį vyrą apvilkau kruvina miline, apjuosiau diržu su ginklu ir beveik šimtaprocentiniai buvau tikras, kad tai tas pats. Norėdamas tikrai įsitikinti, kad neapsirikčiau, užklausu jį, jau kelią stiklą piliant burnon:

— Kokie vaizdai rodosi ši momentą, sveikam?

Lyg pažadintas iš miego, pažiūrėjo į mane, ir jau visai girtu balsu nedraugiškai atšovė:

— O kas tau rūpi, kokie vaizdai rodosi! O gal jokie nesirodo...

— Ot, taip sau, užėjo į galvą ir paklausiau... Į sveikatą, — paraginau, — per stalą iškeldamas stikliuką.

— Į sveikatą, — kiek švelniau atsakė ir išmaukė. Aš paščiau savąją už bonkos neišgertą.

Advokatas ir poetas Nadas Rastenis su žmona Jule Baltrukonyte Rastenie, namie, jo gimtadienio proga, sausio (4) 17.

Adv. Rastenis gimė Stagalienuose, Linkmenų valsčiuje, švenčionių apskrityje, 1891 sausio 4 d. (seno kalendoriaus). Amerikoje gyvena nuo 1911 m. liepos 14 d., o Baltimorėje nuo 1924 spalio 6 d.

Nadas ir Jule noriai deda pečius prie lietuviybės rato.

— Kartais naktys yra baisios, — pildamas į jo stikliuką, keliu... ėmiau vėl kalbinti. — Kai ateina naktovidas, — man tai pasakius, jis nusisukęs į sieną neramiai žvilgterėjo į laikrodį ir dar labiau sunerimo, — aš imu keistus vaizdus regėti; ot, kad ir dabar...

— Ką matai? — greit užklausė mane ir visas paskendo mano žvilgsny. O aš iš lėto ėmiau porinti:

— Regiu pamišky trobelę. Medžiai žaliuoja. Juosė paukščiai čiulba. Saulė šviečia, tikras pavasaris. Iš miško išeina vyras su jauna gražia mergaite vedinas.

— Kaip atrodo mergaitė? — vėl greit užklausia.

— Vidutinio ūgio, lieknutė, lyg smilga, plaukai juodi, pečiai lyg alebastras balti.

— Ar ji nuoga? — nerimdamas užklausė.

— Pusnuogė...

— Hmmm...

— Bet vyras apsirengęs, rodosi, kokioje tai uniformoje. Štai jis išniekina tą dar visai nesubrendusią, lyg angelą, mergaitę.

— Gana! — surinka vyrukas, kad net visi svečiai atkreipia dėmesį į mudviejų pokalbį.

— Leisk man pasakoti, ką regiu, — piktai atsakiau jam. — O baisu... Štai mergaitė atsiklaupia prie išniekintojo kojų,

sudeda rankas lyg maldai... ir išbėgo į tamsią naktį. Jo Girdžiu jos žodžius: "Pasigailėk manęs, palik gyvybę, ir aš visą amžių būsiu tavo vergė."

Aš toki jauna, noriu gyventi..." Jis ištraukia parabelį, ugnis... Ji sukrinta prie jo kojų... Krau-

jas ir smagenys trykšta ant jo kelių...

Visi svečiai lyg užkerėti klausėsi mano pasakojimo, o aš sekiau priešais stovintį vyrą, nemuleisdamas žvilgsnio nuo mažiausio jo judesio. Pirmą jis gėrė stiklas po stiklo, bet kai pasakiau apie ištryškusių kraują, stvėrė raudonojo vyno butelį ir paleido jį į mane. Aš pakreipiau galvą, bonka atsitrenkė į sieną, sudūžo ir sienoje liko tik raudona dėmė.

Svečiai šoko prie vyruko, norėjo jį surišti, bet aš juos su laikiau.

— Nereikia jo liesti: susitvarkys pats.

Jis lyg pamišęs žiūrėjo į raudoną dėmę sienoje. Jo veidas buvo nuo vidutinio skausmo baisiai iškreiptas.

— Žiūrėk, tai kraujo dėmė, kuri nesykį sutepė tavo rūbus, rankas. Pažvelk, juk ir dabar dar matytis ant tavo rankų...

Jis baugiu žvilgsniu permėtė save, rankas, lyg norėdamas įsitikinti, ar tiesa.

— Šis kraujas persekioja tavę. Panerių šešėliai kas naktį neduoda ramaus miego... Jie kyla iš neramios sąžinės... Jų alkoholiu nenusikratysi: negas tau...

Jis greit pašoko iš užstalo ir išbėgo į tamsią naktį. Jo niekas nesulaikė. Tik kai kurios viešnios ėmė mane klausinėti:

— Kas jis?

— Iš kur jis?

— Kodėl išbėgo?

— To viso paklauskite jį patį, — atsakiau joms.

(Tęsinys iš 11-to psl.)

mą ir remiasi... *mano sakinio ištrauka*: "su keliais pagyrimo žodžiais". Deja, ši ištrauka "ištraukta" klastojančiai, nes jeigu jau traukti, tai ištraukti: "Nidos" skelbimėlių su keliais pagyrimo žodžiais". Ką gi gausime? Čia dar kartą pareiškiu, kaip ir pirmame straipsnyje, kad ieškoti "palankumo" pėdsakų skelbimuose yra nesąmonė. Jeigu jau taip, tai socialdemokratų "Keleivis" palankus respublikonams, nes prieš porą metų, kongreso rinkimų propagandos įkaršty, mirgėjo respublikonų kandidatų apmokėtais skelbimais. O dėl penkių eilučių "Atsiūsta paminėti" skyriuose, tai kolkas visa katalikiškoji spauda čia talpina visų lietuviškų leidinių apibūdinimą ir aš mačiau ir Dovydeną, ir Flaubert'ą. Arba, prisipažindamas nežinojęs, kada antrasis tomas pasirodys (nors kituose laikraščiuose ir "Naujienuose" buvo skelbta pakartotinai), p. A. S. nepasiduodamas rašo, kad "jeigu ir būčiau žinojęs, būčiau vykęs matyti jį geresnį, nes pirmasis tikrai buvo blogas". Mes dar kartą klausiamo: kuo remdamasis p. A. S. galėjo viltis (jeigu būtų žinojęs...)?

Tik dėl pabaigos p. A. S. pasisako, kad tai buvęs netaktas, kuris, tačiau, išreiškias jo nuosirdų įsitikinimą. Sutinkame, kad tai p. A. S. nuosirdus įsitikinimas, bet jis išreikštas ne vietoje, ne laiku ir labai garsiai, p. A. S. kritiką pavertė pseudokritika.

Dar kas. Būdamas įtaringas ir manydamas, kad p. A. S. viską rašė apgalvotai ir kad viskas, kas p. A. S. parašyta turi mažiausiai vieną reikšmę, iš "Pasakėčios su morale" esu priverstas išvilkti mane asmeniškai liečiančią užuominą: "Kaltinimas žiaurus. Iš jo suformulavimo ir vėlesnių parodymų pateikimo spėjau, kad ponas Alfonsas Nakas bus greičiausiai teisininkas". Jeigu šiuomi, atsižvelgiant į mano gyvenamą vietą ir pavardę, man daromi galimi priekaištai, štai mano atsakymas: nesu teisininkas; jeigu gi būčiau, ar būčiau buvęs teisininku, tai būčiau verčiau prokuroru, bet ne advokatu! Kartoju: *ne advokatu!* Bet jeigu p. A. S. apie mano galimą socialinę padėtį užsiminė tik nekalto žingeidumo vedamas, tai mielai patieksiu keletą labai svarbių autobiografinių žinių, būtent: esu automobilių pramonės darbininkas, mėgstu sūdytas silkes su svogūnais ir (žmonos teigimu) miegodamas knarkiu. Gal čia padaryti prisipažinimai ateity kaikam palengvins polemiką su manim.

Alfonsas Nakas
Detroit, Mich., 1956.II.8 d.

—Girkšt-pakšt ant lentos
Kibur-vibur ant tvoros.—Kas?
Atsakymas "Mūsų knygoje".
Kaina \$1.00. Naujienuose.

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, FEBRUARY 11, 1956

Naujausieji leidiniai

NAUJIENOSE galima gauti šias knygas:

1. Prof. Vaclovui Biržiškai atminti, 24 puslapių knygtė, išleista mokslininko laidotuvių proga. Kaina \$1.00.

2. Prof. Vaclovo Biržiškos "Se-nųjų lietuviškų knygų istorija". Kietais viršeliais \$2.50, minkštais — \$2.00.

3. Teodoro J. Kučinsko "Lyties garbinimas", 144 psl., \$1.50.

4. Dan Kuraičio "Daug kraštų, daug žmonių", \$2.00.

Knygas gausite paštu, jei pasiųsite pinigų tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 S. Halsted St.,
Chicago 8, Illinois

GĖRĖKITĖS 21 COLIO SPALVOTU TV, PLAČIU, KAIP GYVENIMAS...

GYVENIMISKAI TIKRU!

Jūs galite šiandien įsigyti pilną 21 colio spalvotą TV! Didelis, puikus, kvapą užimantis — kaip tikras gyvenimas! Rinkitės bet kurį RCA Victor iš dviejų nuostabių naujų kabinetinių stilių. Stebėkite vis daugiau ir daugiau naujų spalvotų programų, o taip pat ryškių, aiškių juodų ir baltų standartinių transliacijų. Abu setai vienas kitą papildo. Pilna TV namų pramoga Jums ir Jūsų šeimai!

RCA PRADĖJO IR IŠVYSTĖ
DERINAMĄ SPALVŲ TELEVIZIJĄ.

FELIX A. RAUDONIS, NELLIE BERTULIS, sav.

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 WEST ROOSEVELT ROAD

Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

RCA Victor 21 colio reguliatorius. UHF-VHF balso derintojas. Mahogany ar šviesaus tropikinio kietmedžio išdirbinys. Deluxe model 21CT662, \$695.00 ir aukščiau.

Tel.: SEeley 3-4711

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Now at SOLTIS

212% GREATER PICTURE CONTRAST with new aluminized "All-Clear" picture tube and dark-tone safety glass . . . included in all but the 4 lowest priced RCA Victor sets.

RCA Victor 17-inch Trent. Lowest priced RCA Victor TV. Cabinet 30% smaller than prior models. Ebony finish. Matching "Roll Around" stand on wheels available, extra. Model 17S450.

RCA Victor 21-inch Arlen. Smartly styled table model with new aluminized "All-Clear" picture tube at amazingly low price! Ebony cabinet finish. Matching stand available, extra. Model 21S503.

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 WEST 51st STREET

Tel. HEmlock 4 - 7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS